Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...мнай 1921 оной ...ын 21-hээ гарана | № 50 (13674) | 1972 оной февралиин 29, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ПРОМЫШЛЕННОСТИИМНАЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

К. М. ПРОДАЙВОДА,
КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь

...ЕХЭ ОКТЯБРИИН 50 ...В. И. Ленинэй түрэhөөр ...лэй ойн тэмдэглэгдэ... ...адахи табан жэл совет ...литическэ ехэ дэбжэлтын, ...ажалайнь он жэлнүүд бай... ...тэмдэглэхээр. Арад зоной ...ухэлынь, эршэ зоригынь ...оронние түүхэтэ ехэ ...удай шэнэ шатада гарга...

...н жэлэй шухала үрэ ...юуб гэхэдэ, КПСС-эй ...ездын табиhан экономиче... ...циальна гол зорилгонууд ...р дүүргэгдэжэ байна. Энэ ...ой дотороо коммунизм ...ын орёо, шэнэ зорилго... ...шидхэхэ бата бэхи үндэ... ...олгобо.

...аймнай АССР-тэ, бүхы ...ороо мэтэ, КПСС-эй XXIII ...хойшо үнгэрhэн жэл... ...кономико, культура улам ...гжөөгдэhэн, арад зоной ...ьна байдал улам hайжа... ...лан байна.

...ликымнай промышлен... ...үдэлмэрилэгшэд табан ...эбые болзорhоонь урид, ...декабриин 11-дэ дүүр... Манай предприятинуудта ...продукци СССР-эй ...хизаар, областьнуудта ...дэлхэйн 42 оронуудта ...ана.

...ликымнай промышлен... ...адахи табан жэлэй үедэ ...нүүдтэй сасуулхада, бү... ...н түргэнөөр, бүри ашаг ...хүгжэhэн байна. Про... ...үйлэдбэриин hалбари... ...оронд0 ехэ хубилалта ...лдбэриин хэрэгсэлнүү... ...н гаргалга («А» группа) ...родукциин 65 процент... ...процент хүрэтэр ургаа. ...түрүү hалбаринууд — ехэ ...ти, ехэ металл гаргаша... ...а, прибор бүтээлгын, ...нническэ промышлен... ...түргэнөөр хүгжэhэн

...7-дохи табан жэлэй хуга... ...мышленна продукци үй... ...жэлэй дунда зэргын ...7,6 процент, бүхы хэм... ...процентээр ургаhан бай... ...1966—1970 онуудта ...ань 10,5 ба 62 процент... .... 7-дохи табан жэлэй үедэ ажалай бүтээсэ жэлдээ дунда зэргээр 4,3 процент дээшэлhэн hаа, 8-дахи табан жэлдэ 6,6 процентээр дээшэлээ. Промышленностьда бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ 46 процентээр дээшэлhэн, тиигэжэ продукци үйлэдбэрилгын бүхы ургалтын 81 процентнь энээнэй ашаар абтаhан юм.

1966 онhоо промышленностиин предприятинууд түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдажа эхилээ. Улаан-Үдын «Теплоприбор» завод эгээл түрүүлэн энэ гурим бэелүүлhэн юм. Табан жэлэй hүүлшын жэлдэ валовой бүхы продукциин 77,5 процентые бүтээдэг 147 предприяти шэнэ гуримаар хүдэлжэ байгаа. Ажахын реформо бэелүүлгэ, мүн тэрэнэй онол арга хэрэглэлгэ олонхи предприятинуудта үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нүлөөлбэ. Табан жэлэй хугасаада промышленностьда олзо доход абалга 2,5 дахин дээшэлээ.

8-дахи табан жэлэй үедэ республикымнай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй эршэ зоригтойгоор, оролдосотой шангаар ажаллажа гараhые дээрэ дурдагдаhан эдэ тоо, баримтанууд элишэлнэ гээшэ.

Буряадай республикын ажалшадай урда промышленностиие хүгжөөхэ талаар бүри харюусалгатай зорилгонууд 9-дэхи табан жэлэй түсэбөөр табигдаба.

Продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 1970 онойхиhоо 1,6 дахин дээшэлхэ ёhотой юм. Табан жэлэй ургалтын хэмжээн республикын промышленностиин 1923 онhоо 1964 он болотор хүгжэhэн хэмжээтэй адлирхуу байха. Энэ ушар бидэнэрые баясуулна, шэнэ амжалтада зоригжуулна. Гэхэтэй хамта үйлэдбэриие хараалагдаhан хэмжээнэй ehоор хүгжөөхын тула хүдэлмэришэн, инженер, эрдэмтэ бүхэнэй ажалдаа анхаралтайгаар хандахаhаа гадна, хамтын эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриие хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ эрилтэ табигдана.

Үнгэрhэн табан жэлэй hайшаама үрэ дүн юуб гэхэдэ, республикын союзна шэглэлтэй ашагта малтамалай промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ бата бэхи үндэhэ hуури хангаха геолого-шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри хэгдээ, тэрэнэй ашаг үрэнь дээшэлүүлэгдээ.

Геологиин Буряадай управлениин таба мянга шахуу хүдэлмэришэнтэй коллектив хоёр удхатай зорилго шиидхэhэн — хүдэлжэ байгаа предприятинуудай минеральна хэрэгсэлэй бааза үргэдхэhэн, мүн шэнэ предприятинуудые байгуулха үндэhэ hуури олгоhон байна.

Табан жэлэй туршада ашагта малтамалнуудай 27 хэбтэшэ шэнжэлэн тодорхойлогдоо. Баунтын аймагтахи Молодежнын хризотил-асбестын ехэ хэбтэшэ, Яруунадахи колчедан-полиметаллическа, Захааминай аймагтахи Инкурай вольфрамай, Улаан-Үдэ шадархи Ошуркова апатидай, Хэжэнгын аймагтахи шухаг металлай хэбтэшэнүүд бүхы талаhаа hайнаар шэнжэлэгдэhэн юм.

Геологууднай ашагта малтамалнуудые бэдэрэн олохо, шэнжэлхэ табан жэлэйнгээ даабарие 1970 оной октябриин 1-дэ дүүргэhэн байна.

Шэнжэлэгдэhэн эдэ малтамалнуудые хэрэглэжэ эхилхэдээ, республика асбоцементнэ, теплоизоляционно материалнуудай ниитэсоюзна үйлэдбэридэ өөhэдынгөө оруулдаг туhа нэмэри бүри дээшэлүүлхэ юм. Буряадай геологуудай ганса 8-дахи табан жэлэй үедэ шэнжэлhэн хэбтэшэнүүдые бүхы дээрэнь ашаглан хэрэглэхэдэ, 6 миллиард түхэригhөө үлүүтэй сэбэр олзо арадай ажахын абаха байhаниинь элирүүлэгдэн тоологдоо.

Наука болон техникын туйлалта хэрэглэhэнэй, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандаhанай ашаар геолого-шэнжэлгын хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлэгдэбэ. Геофизическэ онол арга, электро-шэнжэлгын оньhон аппаратура үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Электро-тоололгын машинанууд геологуудай найдамтай туhалагшад болгогдожо, геофизическэ ба геохимическэ шэнжэлгэдэ хэрэглэгдэнэ.

Геологууд республикынгаа газар дайда шэнжэлгые, ашагта малтамалнуудай шэнэ хэбтэшэ бэдэрэн тодорхойлолгые энэ табан жэлэй хугасаада үргэлжэлүүлхэ юм. Тэдэнэй хэхэ ажал мүн лэ ехэ. Хойто-Байгалдахи полиметаллическа хэбтэшые наринаар шэнжэлхэ, Яруунын аймагтахи зэд ба молибден холисотой рудагай, Саяандахи шухаг металл ба фосфоридай болон бусад малтамалнуудые тодорхойлхо хүдэлмэри хэгдэхэ ёhотой. Прибайкальска аймагай ехэ шухаг Черемшанска хэбтэшын нөөсые бүхы талаhаань тодорхойлжо, ГКЗ-гэй үзэмжэдэ энэ жэлэй 2-дохи кварталай туршада табиин хамгаалхань табан жэлэй онсо шухала зорилго болоно. Энэ хэбтэшын ашаглагдажа эхилхэдэ, шэлэй промышленностиие эрхим шанартай зүйлөөр хангахаhаа гадна, оронноймнай Зүүн Сибириин болон Алас-Дурнын предприятинуудай шудхалгын үйлэдбэриие шухала хэрэгтэй материалаар хангаха, мүн сортовой амhарта, кристаллическа кремни, абразивна зүйлнүүдые хэхэ шэнэ үйлэдбэри эмхидхэжэ болохо юм. Баунтын аймагай алтанай, Сэлэнгын аймагай Норанай флюоридай хэбтэшые тодорхойлжо дүүргээд, ашаглалгада тушаахань мүн лэ шухала зорилго гэжэ тоологдоно.

Эдэ хэбтэшэнүүдэй нөөсые ашаглалгада оруулагдахада, республикымнай алтанай промышленностиие хүгжөөхэ, Харанхын шаржуулгын фабрикын үйлэдбэриин хүсые үргэдхэхэ арга олдохо юм.

...

Республикын арадай ажахые саашадань электрижүүлгын табан жэл гэжэ 1966—1970 онуудые нэрлэхэ эрхэ бии. Электрын элшэ хүсэ дамжуулха лининүүд 5800 километрээр ута болгогдохо, хэрэглэгшэдэй трансформаторна подстанцинуудай хүсэ шадал 1,4 дахин дээшэлхэ. Табан жэлэй hүүлшын ондо республикамнай хамта дээрээ 17 мянган километр, тэрэ тоодо хүдөөгэй — 1,5 мянган километр электрическэ сетьтэй болохо. Энэ хүгжэлтэ хадаа бүхы хэрэглэгшэдэй 98,5 процентые «Бурятэнерго» системын промышленна түхеэрэлгэнүүдhээ электрын элшээр хангаха, мүн ашаг үрэгүй бага дизельнэ, паровой 204 электростанци хааха арга олгохо юм.

Табан жэлэй үедэ Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениие электрижүүлхэ хүдэлмэри түгэсхэгдэхэ, гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой бүхы предприятинуудые электрижүүлхэ, байрын гэрнүүдэй кухниин түлишын пеэшэнүүд электрын пеэшэнүүдээр hэлгэгдэхэ болоно. Табан жэлэй туршада хэрэглэгшэдтэ электрын элшэ хүсэ дамжуулан үгэлгэ 1,5 дахин дээшэлхэ байна.

Улаан-Үдэ, Закаменск, Гусиноозерск городуудые, хүдэлмэришэнэй Каменск тосхон теплофикацилха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Городуудые ТЭЦ-hээ халуун уурал, уhаар хангаhанай ашаар багахан 143 котельнэ, тэрэ тоодо Улаан-Үдэдэ 130 котельнэ хаагдаа. Багахан электростанци ба котельнэ хаажа, жэлдээ 70 мянган тонно түлишэ алмаха, хамта дээрээ 3 миллион түхэригhөө үлүүтэй салин хулhэ абажа байгаа үйлэдбэриин 1415 хүдэлмэришэниие сүлөөлжэ, ажахын ондоо hалбарида табиха арга олдоо.

Республикын түлишын, энергетикын бааза улам саашань хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм.

Галуута-Нуурай шахтоуправлени шулуу нүүрhэ малтан абалгые горитой ехээр дээшэлүүлхэ байна. Жэлдээ 3 миллион тонно шулуу нүүрhэ нээмэл аргаар малтан абаха хүсэ шадалтай томо карьерно шэнэ комплекс Ехэ-Холбоолжондо байгуулагдахань. Комплексын сметнэ үнэ сэнгынь 60 миллион түхэриг болоно. Тэрэнэй ашаглалгада оруулагдахада, шахтоуправлениин нүүрhэ малтан абалгань 3-дахин үлүүтэйгээр дээшэлхэ юм. Түрүүшын ээлжээниинь 1974 ондо ашаглалгада оруулагдаха ёhотой.

Мухар-Шэбэрэй аймагай Түгнын шулуу нүүрhэнэй уурхай ашаглажа эхилхэ бүхы хүдэлмэри, техническэ документаци бэлдэлгэ 9-дэхи табан жэлэй хугасаада дүүргэгдэхэ. Энэ хэбтэшэ хэрэглэхэ карьернэ комплекс баригдаха байна. Тэрэ жэлдээ 9 миллион тонно шулуу нүүрhэ нээмэл аргаар малтаха хүсэ шадалтай байха.

Хоёр тепловой электростанци — Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадта технологическа, мүн Гусиноозерск городто гүрэнэй районно электростанци бариhанай үндэhэ hуури дээрэ энергетикэ улам ехээр хүгжэхэ юм. 12 мянган киловатт хүсэтэй нэгэ турбина, мүн хоёр котел Сэлэнгын ЦКК-да

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ТҮСЭБТЭ ЮҺЭДЭХИ
ЭРШЭ · ШАНАР · ДЭЛИСЭ

...И ҮШӨӨЛ ЕХЭЭР ҺААГДАХА

...й ямаршье сагта сагаан ...бүүлжэ, hү hаалгаар ...аймаг соогоо социалис... ...түрүү ябадаг гэжэ ма... ...ха-Аралай фермынхид ...суутай юм.

...хэдэ, нёдондо эндэхи ...үнеэн бүриhөө дунда ...1985 килограмм hү hаа... ...агай ажахынуудай бүхы ...coohoo hү эгээл ехээр ...байна. Түс фермэ түсэ... ...hоор бэлэдхэлэй пунктда ...центнер hү тушааха аад, ...нер hү оруулаа. Эндэхи ...Базаржапова, Цыпилма ...Дулма Галсанова гэгшэд, ...түрүү hаалишад үнеэн ...2004—2284 килограмм ...ан юм.

...йнгаа амжалтые сааша... ...арьбадхажа, юhэдэхи ...лай хоёрдохи жэлдэ hү ...р hаахын түлөө Улааха... ...фермын hаалишад үнгэ... ...варь, февраль hаранууд... ...йгээр хүдэлжэ байна. ...социалис мүрысөөнэй дүн ...энэ эбтэй эетэй коллек... ...эрхимлэhэн байба.

...үнеэдэйнгээ туталлаа... ...шье, энэ фермэ жэлэй ...хойшо үнгэрhэн hара ха... ...бүхыдөө 460 центнер hү ...лэй пунктда оруулаа гэхэ гү, али кварталайнгаа түсэбые хахадhаань үлүүгээр дүүргээ. Иигээд hаяар үнеэд олоороо туталлаха, hүнэй бүри ехээр hаагдаха байhаниинь дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, эндэ бүхэли январь соо гушаад үнеэд туталлаhан байбал, гансахан февраль hарын хорин хоногто хори гаран үнеэд түрөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермынхид бүхы үнеэдhээ сүүдхын мянга хүрэтэр килограмм hү hаана гэхэ гү, али үнеэн бүриhөө үдэртөө дунда зэргээр юhэн килограмм hү абана. Январь hарада үнеэн бүриhөө 260 гаран килограмм hү hааhан түрүү hаалишад Доржома Базаржапова, Цыпилма Дашиева гэгшэд мүнөө үнеэн бүриhөө үдэртөө 10—12 килограмм hү hаана.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, улаахааралаархин ажахы соогоо бултанhаа түрүүлэн, hү hааха, гүрэндэ тушааха кварталайнгаа түсэбые дүүргэхэ аргатай.

СССР-эй байгуулагдаhаар алдарта табин жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон, эндэхид шэнэ амжалта туйлахаар бэеэ зэhэнхэй.

Д. БОРБОЕВ,
Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой парткомой секретарь.

Февралиин 18-да манай тусхай корреспондент Владимир Жигжитовэй «Шэнэ түхеэрэлгын шэди» гэhэн репортаж соо Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Владимир Шодоровой отарын шэнэ түхеэрэлгэ тухай бэшэгдээ hэн.

Шэнэ байрада ороходо уужам, hаруул, сэбэр, дулааншье. Электрокалориферно пеэшэн гүнгинэнэ, тээ саанахананъ хурьгалhан хонидой клеткэ соо байханъ харагдана.

— Владимир Игнатьевич хониндо гурбадахи жэлээ ажаллана. Тэрэ колхозой парткомой гэшүүн юм. Мүнөө энэ нүхэрнай 100 эхэ хонинhоо 100 хурьга абахаар уялга абаhан, — гээд, парткомой секретарь Николай Хужеевич Хужеев хөөрэнэ.

Мүнөө эндэ 450 хурьган абтажа, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна.

Зураг дээрэ: ахалагша хонишон, КПСС-эй гэшүүн Владимир Шодоров; өөдэргэн тэршээ хурьгад эдеэлжэ байна.

С. БИЛТУЕВ.

ТҮРҮҮ ХОНИШОД

Зэдын аймагай «Мир» колхозой хоёрдохи отделениин хонишод эртэ намарhаа эхилжэ, үбэлжэлгэ, түл абалгада hайнаар бэлдэhэн юм. Тэдэнэр үбhэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлэдхэhэн байгаа. Энэ отделени бүхыдөө 11098 хонитой юм.

Мүнөө отделениин хонидой олонхи отарануудта шэнэ түл абалга эмхитэйгээр үнгэргэгдэжэ байна. Мүнөө дээрээ эндэ 1260 хурьган абтаад, гарзагүйгөөр харууhалагдана. Жэшээлэн хэлэбэл, Содном Бадмаевай отарын хонишод 285, С-Батор Чойдоповой — 293 хурьгатай болоод, бусад нүхэдhөө түрүүлжэ ябана.

Д-Д. БАДМАЕВ.

...Б НАЙРАМДАЛ, УЛАСХООРОНДЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ БЭХИЖҮҮЛХЭ ЗОРИЛГООР

...диин Республикын Пре... ...о Калева Кекконен ...рховно Соведэй Прези... ...Советскэ правительствын ...Москва ерээд, байгша ...алиин 25-hаа 27 болотор ...

...Л. И. Брежнев, Н. В. ...А. Н. Косыгин эндэ ...байха үедэнь Прези... ...конентэй үгээ ойлгол... ...хани ёhоной оршон байдалда уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хэhэн байна.

Советскэ Союзай, Финляндиин хоорондохи хани харилсаа саашадань хүгжөөлгын асуудалнууд, тэрэшэлэн мүнөө сагай уласхоорондын байдалда хабаатай тон шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын үеэр Европодохи оршон байдалда, тусхайлан хэлэбэл, аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха ниитэ-европын зүблөө зарлаха тухай асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа.

Тиимэ зүблөө hаяар үнгэргэхэ, энээниие шухалада тоолодог бүхы гүрэнүүдэй хабаадалгатай олон талын зүбшэлэлгэ Хельсинкидэ эхилхэ хэрэгтэй гээд хоёр тала тоолоно. Зүблөө зарлалгада бэлэдхэл тэрэниие 1972 он соо үнгэргэхэ бодомжотойгоор хэгдэхэ гээд найдажа байhанаа хоёр тала элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Президент У. Кекконентэй совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэhэн энэ уулзалга эдэнэй хоорондо тогтоогдоhон, заншал болоhон харилсаанай үргэлжэлэл болохо, СССР Финлянди хоёрой хани барисаае, этигэлсэлгэ ба харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгэдэ, эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ зорилгонуудта туhа хүргэхэ байха.

(ТАСС).

* * *

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Финляндиин Республикын Президент Урхо Калева Кекконен СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын уряалаар айлшалжа ерэhэн аад, февралиин 27-до эхэ орондоо бусаба.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ЗАМБУУЛИНДАХИ ОНСО ГАЙХАМШАГ ТУРШАЛГА ДҮҮРЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Совет замбуулинай эрдэм, техникэ Һарые шэнжэлгээр шэнэ илалта туйлаба. «Луна-20» гэжэ автомат станциин ниидэхэ программа амжалтатайгаар дүүргэгдөө.

«Луна-20» гэжэ автомат станциин бусаха аппарат Советскэ Союздахи хараалагдаhан газарта, 1972 оной февралиин 25-да буугаа. Һарые шэнжэлхэ ээлжээтэ зорилго амжалта түгэсөөр шиидхэгдэбэ. Һарын хүрэхэнь бэрхэтэй материково районhоо анха түрүүшынхеэ абтаhан шоройн дээжэнүүд Газар дэлхэйдэ асарагдаа.

Замбуулиндахи энэ орёо туршалга хэдэн шатаар бэелүүлэгдэбэ.

Һара дээрэ станциин хүдэлжэ байха үедэнь тэрэнэй координадууд тодхогдоо, hөөргөө ниидэлгын бэлэдхэл хэгдээ.

Февралиин 23-да Москвагай сагаар 1 час 58 минутын үеэр замбуулинай ракетэ буулгын шатые платформо болгон хэрэглэжэ, бусаха аппарадтай хамта Һара дээрэhээ hөөргөө ниидэhэн байна.

Һара дээрэhээ Газар тээшэ шэглэн ниидэхэ үедэнь Газар дээрэхи командно-хэмжэн тодорхойлхо бүлэг түхеэрэлгэнүүд радио-холбооной сеанснуудые хэжэ, телеметрическэ мэдээнүүдые абаhан, замыень хэмжэн тодорхойлhон байна. Абтаhан мэдээнүүд борт дээрэхи түхеэрэлгэнүүдэй ямараар хүдэлжэ байhыень хинаха, ниидэлгын зам тодорхойлхо зорилгоор залан ябуулдаг, тоолон тодорхойлдог центртэ шэнжэлэгдээ.

Февралиин 25-да «Луна-20» станциин замбуулинай ракетэ замбуулинай хоёрдохи скоростёор дабшан, Газар дэлхэйдэ дүтэлөө. Бусаха аппарадай таhалга хараалагдаhан саг соогоо замбуулинай ракетэhээ тусгаарлагдаба. Тиигэhэнэй hүүлээр бусалгын аппарадай ниидэлгые ажаглан хинаха хэрэг Газар дээрээ бууха хүрэтэрнь Газар дээрэхи радиолокациин хэрэгсэлнүүдээр бэелүүлэгдээ.

Дэлхэйн хатуу атмосферэ руу бусалгын аппарадай орохо үедэнь аэродинамическа хадуулга хэгдэжэ эхилээ. Тэрэнэй hүүлшынь участогта парашюдууд хэрэглэгдэhэн, тиин Москвагай сагаар 22 час 12 минутада бусалгын аппарат Казахай ССР-эй Джезказган хотоhоо баруун-хойгуур 40 километрэй зайда, хараалагдаhан райондоо тоти мэргэнээр бууба.

Уларилай тон муу — шанга hалхитай, шуургатай, үүлээр бүрхөөгдэнхэй байгаашье hаань, бэдэрэлгын албанайхид бусалгын аппарадые тэрэ дары оложо абаашаа.

Замбуулиндахи орёо нарин туршалгын бүхы шатанууд, Һара тээшэ, Һарые тойроhон замаар станциин ниидэлгэ, Һарын нюруу дээрэ дорьбоогүй зөөлэнөөр буулга, Һарын шорой малтан абалга, Һара дээрэhээ hөөргөө ниидэжэ, Газар дэлхэйдээ бусалга — программатай хүсэд тааруугаар бэелүүлэгдээ.

Һара дээрэхи материково дайдаhаа автомат аппарадай асарhан Һарын шоройн дээжэнүүд научна шэнжэлгэ хэгдэхын тула СССР-эй Наукануудай академидэ дамжуулагдаха юм. Һара дээрэхи шэнэ районhоо асарагдаhан шоройе шэнжэлхэдэ, Һарын бүридэл ба хубилалта тухай ойлгомжые үргэдхэхөөр мэдээнүүд абтаха байха.

Һарын шоройн дээжэнүүдые шэнжэлhэн үрэ дүнгүүд тунхаглагдаха.

«Луна-20» гэжэ совет станциин ниидэлгэ хадаа автомат аппарадуудай туhаламжаар Һарые, планетэнүүдые шэнжэлхэ үргэн ехэ арга боломжонуудай бии байhые үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа, дэлхэйн космонавтикын түүхэдэ эли тодо шэнэ хуудаhа нээгээ.

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ НҮХЭР ХО ДАМТАЙ УУЛЗАА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэhэн Корейн Арадай-Демократическа Республикын правительственна делегациие толгойлогшо, КНДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр Хо Дамтай февралиин 25-да уулзаhан байна.

Энэ уулзалгынгаа үедэ Корейн хахад арал дээрэхи байдал тухай асуудалнуудаар hанал бодолоо зүбшэлөө. Урда Корейhээ США-гай сэрэгүүдэй гаргагдаад байгаа hаань, гадаадын ямаршье хамааралгүйгөөр, демократическа үндэhөөр Корейе амгалан ёhоор нэгэдхэхэ ябадал туйлахын тула КНДР-эй дурадхаhан программа тухайда Хо Дам тайлбарилан мэдээсэбэ.

Корейн национальна нэгэдэл hэргээхэ, Корейн хахад арал дээрэхи шахардуу байдал зайсуулха зорилгоор КНДР-эй гаргадаг оролдолго хүсэлэлгэнүүдые сэхэ шууд дэмжэдэгэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-да, Советскэ правительствада Корейн Ажалай партиин ЦК-гай, КНДР-эй правительствын үмэнэhөө нүхэр Хо Дам гүнзэгы баясхалан мэдүүлбэ.

Корейн асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхын түлөө, Урда Корейhээ гадаадын бүхы сэрэгүүдые гаргуулхын түлөө тэмсэлдэнь КНДР-ые Советскэ Союз саашадаашье бүхы аргаар дэмжэхэ байха гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев тусхайлан тэмдэглээ. КНДР-эй тодорхой шэнэ дурадхалнууд, тэрэ тоодо ороноо демократическа үндэhэ hуури дээрэ амгалан аргаар нэгэдхэхын, Корейн хахад арал дээрэхи байдал заhаруулхын тула шэнэ, ехэ арга боломжонуудые хангахаар, Хойто ба Урда Корейн хоорондо амгалан байдал тогтоохо, хэлсээнүүдые баталха, хөөрэлдөөнүүдые хэхэ тухай дурадхалнууд Советскэ Союзда хүсэд ойлгогдон, талархагдан угтагдаа.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрhэн уулзалгын үедэ Советскэ Союзай ба Корейн Арадай-Демократическа Республикын хоорондохи аха дүү ёhоной хани барисаае, харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгын ба бэхижүүлгын асуудалнууд, хоёр талые hонирхуулдаг уласхоорондын зарим асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Энэ уулзалгада СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, СССР-hээ КНДР-тэ байдаг элшэн сайд Н. Г. Судариков; КНДР-hээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Квон Хи Ген Корейн талаhаа хабаадаба.

СОВЕТ-СИРИИН ХЭЛСЭЭН

ДАМАСК. (ТАСС-ай тусхай корр.). Сириин Араб Республикада Советскэ Союзай зүгhөө экономическа, техническэ туhаламжа үзүүлхэ тухай Сириин Араб Республикын правительствын, Совет Социалис Республикануудай Союзай правительствын хоорондын хэлсээндэ гар табигдаба.

Албанай хэрэгээр, хани ёhоор эндэ айлшалжа ерээд байhан Совет партийно-правительственнэ делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров совет талаhаа тус хэлсээндэ гар табиба.

Сириин Араб Республикын Премьер-Министр Абдель Рахман Хлефауи Сириин талаhаа хэлсээндэ гар табяа.

Абдель Рахман Хлефауи хэлсээндэ гар табилгын ёhолол дээрэ үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлбэ: энэ документмнай хоёр ороной хоорондо байгуулагдаhан түгэс харилсаа холбоое батадхаха, хүгжөөхэ замдахи шэнэ алхам болоно. Манай арад зон СССР-тэй хани ёhоной харилсаае үндэрөөр сэгнэнэ, залан сэхэ үндэhэ hуури дээрэ тогтоогдоhон энэ хани барисаае саг зуурын хэрэг гэжэ харанагүй гэбэ.

Сириин Араб Республикын оборонно хүсэ шадал бэхижүүлхэ хэмжээ ябуулганууд, тэрэшэлэн Советскэ Союзай хабаадалсадаг барилгануудые амжалтатайгаар бүтээхэ хэмжээнүүд, мүн саашанхи түсэбүүд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ хаража үзэгдөө гэжэ К. Т. Мазуров тэмдэглэбэ.

Эндэ баталагдаhан хэлсээнүүдые СССР САР хоёрой хоорондын хани барисаанай, харилсаа холбооной шэнэ гэршэ жэшээ гэжэ тоолонобди, манай хани барисаан үнэн зүрхэнhөө уг унгитай юм, империализмда эсэргүү, арадуудай эб найрамдалай ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлдэ зорюулагданхай байна гээд түгэс үндэhэ баримтатайгаар мэдүүлхэ аргатай байнабди гэжэ К. Т. Мазуров хэлэбэ.

Анджела Дэвис — Реджо-нель-Эмилия хотын хүндэтэ гражданин

РИМ. (АПН-эй тусхай корр.). Италиин Реджо-нель-Эмилия хотын Коммунальна совет Анджела Дэвисые өөрынгөө хүндэтэ гражданинда тоолохо гэhэн шиидхэбэри гаргаа.

Фашизмые буруушаадаг Эсэргүүсэлгын хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаhанай түлөө алтан медаляар шагнагдаhан, энэ хотын хүн зон иимэ шиидхэбэри гаргахадаа, хархис этэгээдүүдтэ, үндэhэ яhанай илгаа гарган газаашалагшадта эсэргүүсэн тэмсэгшэдтэй hаналаа нэгэдэн талархадаг байhанаа үшөө дахин элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ПРОМЫШЛЕННОСТИИМНАЙ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

К. М. ПРОДАЙВОДА,
КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

1971 ондо ашаглалгада оруулагдаа. 2-дохи турбина ба котелнууд энэ жэлдэ хүдэлжэ эхилхээр хараалагдана.

1200 мянган киловатт хүсэтэй байха Галуута-Нуурай ГРЭС манай ехэ барилга мүн. Барилгын үнэ сэн хамта дээрээ 170 миллион түхэригhөө үлүүтэй. Табан жэлэй түсэбэй ёhоор ГРЭС-эй түс бүридөө 200 мянган киловатт хүсэтэй хоёр энергоблок 1974 ондо ашаглалгада оруулагдаха болоно. Тэдэнние ашаглажа эхилхэдэ, «Бурятэнерго» системын хүсэ шадалынь 2 дахинhаа үлүү болохо, тиигэжэ арадай ажахын бүхы hалбаринуудые электрын элшэ хүсөөр таhалгаряагүйгөөр хангаха, ажаhуудалда электрын элшэ хүсэ бүри ехээр хэрэглэхэ арга олдохо юм. Табан жэлэй үедэ электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ нилээд дээшэлхэ. Хэрбээ 1970 ондо 833 миллион киловатт-час үйлэдбэрилэгдэhэн байбал, 1975 ондо 2,8 миллиард киловатт-час үйлэдбэрилэгдэхөөр хараалагдана.

Электрын сеть хүгжөөхын, хэрэглэгшэдые электрын элшээр таhалгаряагүй hайнаар хангахын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ.

Захааминай, ..., Баргажанай, Хурамхаанай ба Баунтын аймагуудые «Бурятэнерго» системын промышленна томо түхеэрэлгэнүүдтэй холбожо, электрын элшэ хүсэ дамжуулжа эхилхэ гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн. Тиихын тула Гусиноозерск—Закаменск, Гусиноозерск—Бабушкин гэhэн хэдэ мянган вольтын, Слюдянка—Москва гэhэн оло мянган вольтын, мүн Слюдянка—Зүүн-Мурино—Хэрэн гэhэн линиин түрүүшын ээлжээнние энэ жэлдэ, бүхы барилгые 1973 ондо дүүргэхэ хэрэгтэй.

Баргажанай аймагта электрын элшэ хүсэ хэрэглэгшэдэй ургажа байгаа эрилтые хангахын тула электро-дамжуулгын Татаурово—Усть-Баргажан линии ашаглалгада тушаагдаха. Тэрэнэй Татаурово—Турка гэhэн участок байгша ондо, харин бүхы барилга ерэхэ жэлдэ дүүргэгдэхэ юм.

Хамта дээрээ табан жэлэй үедэ электрын элшэ дамжуулха 6200 километр лини татагдажа болоно.

* * *

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ промышленность 8-дахи табан жэлэй хугасаада хоёр шэглэлтэтэйгээр хүгжэбэ. Шэнэ предприятинууд баригдажа, хуушануудынь шэнэдхэн байгуулагдажа, үргэдхэгдэжэ байгаа.

Холбоолжоной шулуу нүүрhэнэй уурхай, «Татарский ключ» гэhэн карьерна комплекс, прибор бүтээлгын завод, Харанхын шанаржуулгын фабрика, Улаан-Үдын силикатна хирпиисын завод, макароной фабрика, Хэжэнгын ба Хүдэри-Сомоной тоhо-сырэй заводууд болон эдеэ хоолой промышленностиин, ажаhуудалай эрилтэ хангаха олон предприятинууд баригдажа, ашаглалгада тушаагдаа.

Харин хүдэлжэ байгаа предприятинуудые үргэдхэлгэ, шэнэдхэн байгуулга, промышленностиин бүхы hалбаринуудта эрдэм ба техникын туйлалтые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэлгэ промышленна үйлэдбэриин шиидхэхы шэглэлынь байгаа. Энэнэй ашаар олон предприятинуудта шанарай талаар ехэ хубилалта хэгдэhэн, үйлэдбэриинь хүсэ шадал үргэдхэгдэhэн, шэнэ түхэлэй, hайн шанартай продукци олоор бүтээгдэжэ эхилhэн.

Табан жэлэй үедэ промышленна предприятинуудта 5 мянган технологическа шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Тусхай программын ёhоор хүгжэлдэг, бүтээсэ ехэтэй, мүн деталнуудые нарин нягтаар болбосоруулдаг олон станогуудаар үйлэдбэри хангагдажа байна. Ондоо шэнэ станок, машина, механизмнуудые абахатай хамта, үргэлжэдөө оньhожоруулагдаhан, поточно автомат шахуу лининүүдые байгуулха хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Хэрбээ табан жэлэй эхин багта предприятинуудта тэдэнэй тоо ... байгаа hаа, hүүлшын жэлдэ 412-то хүргэгдөө. Тиигэжэ зарим участок, цехүүд, бүхэли предприятиие үргэлжэдэнь оньhожоруулха арга хангагдаба. Машина бүтээлгэ, металл болбосоруулга хурдан түргэнөөр хүгжөөгдөө. Продукци үйлэдбэрилгэ жэлдээ дунда зэргээр 20 процентээр, үйлэдбэриин хэмжээн 2 дахинhаа ехээр дээшэлhэн байна.

Энэ hалбариин предприятинуудта шэнэ түхэлэй олон янзын продукци бүтээгдэдэг болоо. 10 тонно ашаа үргэхэ шадалтай автомобильна кранууд, АН-24 самолёт, электрическэ двигательнүүд, технологическа үйлэдбэри хүтэлбэрилэн хүдэлгэхэ ба автоматизациин прибор, хэрэгсэлнүүд, пилорама, авто-уhалуури, 4 тонно ашаа үргэхэ тракторна прицепүүд, трайлернууд гэхэ мэтэ хэгдэжэ байна. Культурно-ажаhуудалай, ажахын хэрэгсэлнүүд олоор бүтээгдэдэг болоо, номенклатурань олошороо. Электрокипятильник, байра гэрэлтүүлдэг торшер, харгы замда абажа ябаха зүйл, шаажан гүйлгэhэн шэнэ янзын амhарта гэхэ мэтэ хэрэглэлэй шэнэ зүйлнүүд бүтээгдэнэ.

Металлаар эд хэрэгсэл хэдэг предприятинуудай тоо табан жэлэй туршада олошорхо юм. Хүүргэнүүдэй түмэр зүйлнүүдые хэхэ томо завод тэрэ тоодо оролсоно. Заводой түрүүшын ээлжээн байгша ондо ашаглалгада тушаагдаха, барилгань бүхыдөө 1973 ондо дүүргэгдэхэ. Олон предприятинуудта шэнэ цехүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаха.

Жэшээлхэдэ, локомотив-вагон заhабарилгын заводой механическа цехүүдэй блок 1972 ондо дүүргэгдэхээр хараалагдана. Энэнь манай эгээл томо предприятиин өөрынь багахан завод болохо юм. Шэнэ блогой ашаглалгада тушаагдахада, ЛВРЗ оронойнгоо түмэр замай хэрэглэмжэ хангаха запасной частьнуудые сүм гаргаха шадалтай байха. Заводой булад шудхалгын цехэй ерэхэ жэлдэ баригдажа дүүргэгдэхэдэнь, булад шудхалаа гаргалга 2 дахинhаа үлүү болохо, жэлдээ 30 мянган тоннодо хүргэгдэхэ байна.

«Теплоприбор», «Электромашина», Кировэй нэрэмжэтэ, Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводуудай болон бусад зарим предприятинуудта шэнэ цехүүд баригдаха болоо. Энэ hалбариин предприятинуудай коллективүүд шэнэ түхэлэй продукци олоор бүтээн гаргахын тула бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ юм. Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод 1760 автомобилиин капитальна заhабари хэдэг haa, энэ табан жэлдэ 5.100 автомобиль заhабарилха болоно. Тракторна самосвальна прицепүүдые бүтээлгэ 5.300-haa 51.700-да хүргэгдэхэ гэхэ гү, али 10 дахин ехэ болохоор багсаагдана

***

7-ДОХИ ТАБАН жэлтэй сасуулбал, 8-дахи табан жэлдэ эдеэ хоолой промышленностиин болон барилгын материалнуудай промышленностиин үйлэдбэриин хэмжээн ехээр ургаа. Эдэ жэлнүүдэй хугасаада нооhо сэбэрлэн угааха фабрикын барилга дүүргэгдэжэ, хүсэ шадалынь проектээр хараалагдаhан хэмжээндэ хүргэгдөө. Фабрикын коллектив технологи нарижуулан hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэhэн байна. Мүнөө энэ фабрика Красноярска хизаарhаа, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудhаа, манай республикаhаа түшаан абтаhан, мүн хилын саанаhаа асарагдаhан нооhо сэбэрлэн угаана.

Нютагай промышленностиин министерство Гусиноозерскдо, Бэшүүртэ оёдолой шэнэ фабриканууды барилhан. Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрикада трикотажаар гадар хубсаhа нэхэн оёхо цех байгуулhан байна. Нютагай промышленностиин бусад предприятинууд үргэдхэгдөө.

Барилгын материалнуудай промышленностьда жэлдээ 76 миллион хирпиисэ үйлэдбэрилхэ хүсэ шадалтай силикатна хирпиисын завод, извёсхын үйлэдбэри ашаглалгада оруулагдаа. Шэлэй завод сонхын шэл үйлэдбэрилгые 2 дахин ехэдхээд, жэл соо 15 миллион дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилнэ, шэл амhарта олоор хэгдэнэ, сталинит хэхэ үйлэдбэри эмхидхэhэн байна. Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводой хүсэн проектээр хараалагдаhанhaa ехэ болоо.

Табан жэлэй үедэ эдэ hалбаринууд бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ юм.

Улаан-Үдэдэ 1973—1975 онуудай хугасаада жэлдээ 3,6 миллион паар гутал оёхо фабрика, 8,5 миллион трикотаж гадар хубсаhа, тэрэнэй хахадые сэбэр нооhоор нэхэн оёхо фабрика барихаар хараалагдаба. Бабушкин городто оёдолой фабрика, үйлэдбэриин ондоошье предприятинууд ашаглагдажа эхилхэ.

Барилгын материалнуудай промышленность байрын хаhада хэрэглэгдэхэ хабтагай үйлэдбэрилгэ 2,2 дахин дээшэлүүлхэ ёhотой. Энэ хадаа хүдэлжэ байгаа предприятинуудай хүсэ шадал ашагтай hайнаар хэрэглэhэнэй, жэл соо 50 миллион хирпиисэ хэхэ Грязнухын хирпиисын заводые ашаглалгада тушааhанай ашаар туйлагдаха юм.

1975 онhоо Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводые үргэдхэхэ хүдэлмэри эхилхэ, тэрэнэй мүнөө ээлдэг үйлэдбэриин талмайтай адлирхуу шэнэ комплекс баригдажа эхилхэ. Завод барилгын шэнэ сортын шифер, барилга гоёон шэмэглэхэ декоративна зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг болохо.

Шэлэй заводто табан жэлэй дүүрэтэр барилгын шэл блогууд, ханын газаа талые гоёон шэмэглэхэ материал — шэл мозаика, тэрэшэлэн сортовой амhарта, хрусталь зүйлнүүдые хэхэ шэнэ үйлэдбэри эмхидхэхээр хараалагдана.

Эдеэ хоолой промышленностиин hалбаринууд ехээр хүгжөөгдэхэ юм. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат область хоорондын удха шанартай болохо, колбаса хэхэ шэнэ завод, шубуу үүсэлхэ цех баригдахаар түсэблэгдэнэ. Халаан соо 100 тонно hү болбосоруулха шадалтай, мүн мороженэ хэхэ цехтэй hүнэй шэнэ комбинат Улаан-Үдэдэ баригдаха. Хяагтада hүнэй завод баригдаха, Баянголой тоhо-сырэй заводой барилга 1973 ондо дүүргэгдэхэ юм.

Республика дотороо эдеэ хоолой hайн шанартай продукт үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ нэгэ шухала арга гэхэдэ, нуурай загаhа үсхэбэрилгэ болоно. Табан жэлэй үедэ Галуута-Нуурай ба Яруунын нуурнууд шадар 25 мянган центнер загаhа үсхэбэрилхэ шадалтай ажахынууд байгуулагдахань. Байгалай загаhа үсхэбэрилгые ашагтай болгохо зорилгоор 1973 онhоо эхилжэ, Сэлэнгын омоли-хилмын, Хойто-Байгалай омоли үсхэбэрилгын заводууд баригдажа эхилхэ юм. Мүн нимэ завод табан жэлэй дүүрэтэр Баргажанай аймагта баригдаха ёhотой.

Барилгын индустри республикымнай арадай ажахын шухала hалбари мүн болоно.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ, арад зоной ажабайдал hайжаруулха хэрэгтэ капитальна барилгын үүргэ жэл ерэхэ бүри дээшэлнэ. 8-дахи табан жэлэй хугасаада 1951—1960 онуудай арбан жэлэйхиhээ 1,4 дахин, 7-дохи табан жэлэйхиhээ 1,5 дахин ехэ капитальна hомололго хэрэглэгдээ.

Нёдондо барилга дээрэ 25 мянган хүн ажаллаа. Энэнь үнгэрhэн табан жэлэй түрүүшын онойхиhоо 33 процентээр олон. Барилга индустриальна аргаар эрхилэгдэдэг болоо. «Буржелезобетон» нэгэдэлэй предприятинуудай үйлэдбэри үргэдхэгдэhэн, шэнэдхэн байгуулагдаhан юм. Хүдөөгэй барилгашадай барилгын индустриин үндэhэ hуури Хоридо, Зэдэдэ, Хурамхаанда байгуулагдаа. Таловска заводой коллектив проектын хүсэ шадалhаа hураггүй ехэ хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдые үйлэдбэрилhэн, Улаан-Үдын гэр барилгын комбинат олон гэр байрануудые бодхоhон байна. «Бурятцелинстрой» трест малай байрануудые хабсаргамал зүйлнүүдээр барижа эхилээ.

Барилга-хабсаралгын олон организаци капитальна hомололго хэрэглэхэ табан жэлэй даабари болзорhоо урид дүүргээ. Харин энэ табан жэлэй үедэ бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Капитальна hомололгын хэмжээн 1.640 миллион түхэригтэ хүргэгдэхэ гэхэ гү, али үнгэрhэн табан жэлэйхиhээ 1,6 дахин дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Үйлэдбэриин барилгануудhaa гадна, 1685 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэхэ гү, али 18 процентээр олон гэр байра, томо барилга болохо «Аршан» курортын комплекс, Котокель нуурта амаралтын байшан, Буряадай драмын театр, пионернүүдэй республиканска байшан, Зүүн Сибириин технологическа ба культурын институдуудай байшан, Хяагтын, Хоринн, Наршатын, Бэшүүрэй аймагай культурын байшангууд, мүн колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай олон барилга эрхилэгдэхэ ёhотой.

Юhэдэхи табан жэл республикын промышленностине хурдан түргэноор хүгжөөхэhөө гадна, хүдөө ажахын үйлэдбэрине горитой ехээр хубилгаха табан жэл болохо юм. Энэ хэрэгтэ барилгашадай дүүргэхэ үүргэнь сэгнэшэгүй ехэ. Кабанскын нугаhанай, Онохойн дальбараануудай фабрика, Прибайкалиин аймагта гахай үсхэбэрилгын комплекс баригдаха болоо. Энээнhээ гадна Харанхыда комбинированнэ тэжээлэй завод, мяха, hү, үндэгэ промышленна аргаар үйлэдбэрилхэ мал ажахын томо 44 комплекс колхоз, совхозуудта, мүн ондоошье олон барилга бодхоогдохо байна.

Уhанай ажахын, культурно-техническэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэ 59 миллион түхэригэй гэхэ гү, али үнгэрhэн табан жэлэйхиhээ 3.5 дахин ехэ мүнгэн зөөри hомологдоно. «Бурводстрой» трест энэ мүнгэ зөөри хэрэглэхэ юм.

Барилгын индустриальна үндэhэ hуури хүгжөөхэ ехэ хүдэлмэри 1972—1975 онуудта хэгдэхэ болоно. «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй, мүн «Бурятцелинстрой», «Бурводстрой» трестнүүдэй түмэр-бетон, перлит-бетон зүйлнүүдэй заводууд Улаан-Үдэдэ баригдахань. «Буржелезобетон» нэгэдэлэй хүдэлжэ байгаа заводууд шэнэдхэн хубилгагдажа, продукци үйлэдбэрилгээ хоёр дахин дээшэлүүлхэ. Гэр барилгын комбинадай хүсэн 150 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайда хүргэгдэхэ гэхэ гү, али мүнөө үеынхиhөө 3 дахин ехэ болохоор багсаагдана

Барилгын өөрын үндэhэ hуури байгуулха хүдэлмэри хурдан түргэнөөр ябуулагдажа, барилгые түргэн болзор соо дүүргэхэ арга хангагдаха ёhотой.

***

ТРАНСПОРТ, хэлхээ холбоо хүгжөөхэ талаар горитой алхам үнгэрhэн табан жэлэй хугасаада хэгдээ. Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделенидэ үндэhэн хубилалта болоо.

Табан жэлэй эхиндэ паровозуудай орондо тепловозуудые ашаглажа захалhан ушар отделениин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехээр нүлөөлhэн байна. Тиигэжэ түмэр замай отделение шэнэдхэн байгуулха генеральна холын хараата түсэб бэелүүлхэ түрүүшын бэлэдхэлэй алхам хэгдэhэн. Электрижүүлгэ энэ түсэбэй гол ба түгэсхэлэй шата болобо. 471 километрэй Слюдянка—Мысовая—Улаан-Үдэ—Петровск-Забайкальский гэhэн участок электрижүүлэгдээ, түмэр замай олон станцинууд hэльбэн заhабарилагдаа, стрелкэнүүд электрын оньhон аргаар хүдэлгэдэг болоо, хэлхээ холбоон нарижуулан hайжаруулагдаа.

Электрижүүлгэ арадай ажахыда ехэ аша туhатай байба. Энэ магистраляар поездуудай ябаса нилээд түргэдхэгдэбэ. Түмэр замые электрижүүлгын аша туhань орон дотороймнай hалбарида 8—10 жэл соо харюулагдадаг. Харин Улаан-Үдын отделение электрын элшэ хүсэндэ оруулха талаар хэгдэhэн гаргаша оройдоо 3 жэлэй хугасаада харюулагдаха байна. Стрелкэнүүдые электрын оньhон аргада оруулhанай ашаар 360 стрелочник сүлөөлэгдөө.

Түмэр замшад арадай ажахын ашаа, пассажирнуудые шэрэхэ табан жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэhэн, ажалай бүтээсэ 52 процентээр дээшэлүүлhэн байна.

Манай автомобильна парк тусхай олон түхэлэй машинануудаар олошорхо. Ехэ ашаа шэрэхэ шадалтай КРАЗ, БЕЛАЗ автомашинанууд, бага ашаа зөөхэ тусхай фургонууд гэхэ мэтэ республикын арадай ажахыда алба хэхэ. Транспортын предприятинуудай автомобилистнүүд ашаа шэрэлгые 2 дахин дээшэлүүлхэтэй хамта, 8-дахи табан жэлэй түсэбые урдшалан дүүргэhэн байна.

Бүхы түхэлэй хэлхээ холбоон ехээр хүгжөө. Энэ хэрэгтэ зорюулагдаhан капитальна hомололго урдын табан жэлэйхиhээ 3 шахуу дахин дээшэлээ. Улаан-Үдэдэ «Орбита» станци, телевидениин 2-дохи программа ашаглалгада оруулагдаа. Республика дотор телевизионно 11 ретранслятор баригдаа. Олонхи город, тосхон хүдэлмэришэдэй ажаhуудаг газарнуудта телевизионно-дамжуулга харуулагдана. Ленинэй ойн гүйсэhэн жэлдэ республикые радиофикацилга дүүргэгдээ. Энэнь хэлхээ холбоошодой ехэ амжалта мүн.

9-дэхи табан жэлэй хугасаада транспорт, хэлхээ холбоон улам саашаа хүгжэхэ. Шэнэ техникээр хангалга энэ хүгжэлтын гол шэглэл болохо юм.

Автомашинануудаар ашаа шэрэлгые hайжаруулхын тула харгы барилгада ехэ анхарал хандуулха шухала. Табан жэлэй үедэ Эрхүү—Улаан-Үдэ гэhэн харгы шэнэдхэн байгуулагдажа дүүргэгдэхэ, Романовка—Багдарин, Покровска—Шергино, Цахир—Закаменск—Далахай, Нижне-Ангарск—Верхняя Заимка гэhэн харгы ашаглалгада оруулагдаха.

Улаан-Үдэ—Хори, Улаан-Үдэ—Мухар-Шэбэр гэhэн кабельна телефонно лини, 10 мянган номертой автомат телефонно станцинууд Улаан-Үдэдэ, республикын зарим районуудта баригдахаар хараалагдана. Мүн колхоз, совхозуудай үйлэдбэри доторой телефонно холбоон баригдаха юм.

***

БИИ БАЙГАА түхеэрэлгэ, техникээ hайнаар ашаглан хүдэлгэhэнэй, хуушарhыень шэнээр hэльбэhэнэй, ажалай минута бүхэнние, машина, механизм бүхэнние зүбөөр хэрэглэhэнэй ашаар үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэhэн партиин табиhан зорилго республикын бүхы предприятинуудта урагшатайгаар шиидхэгдэжэ байгаа. Энэ тэмсэл өөрынгөө үрэ дүн үгэбэ.

Жэшээлхэдэ, Тимлюйн цементын завод проектээр хараалагдаhан хүсэ шадалдаа бүри 7-дохи табан жэл соо хүргэгдэhэн байгаа. Харин үйлэдбэриингөө хуушан талмай дээрээ тэрэл пеэшэнүүдээ хэрэглэжэ, цемент үйлэдбэрилгые 13 процентээр дээшэлүүлжэ шадаа. Үнгэрhэн табан жэлэй даабариhaa гадуур 130 мянган тонно цемент үйлэдбэрилэгдөө. Энэнь үйлэдбэреэ нарижуулан hайжаруулха эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулга бэелүүлhэнэй ашаар туйлагдаа. Галдалгын цехэй технологическа хоёр лини шэнэдхэн хубилгагдажа, цемент үйлэдбэрилгэ жэл соо 20 мянган тонноор дээшэлүүлэгдэhэн байна. Бүхы энэ хүдэлмэри заводые техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ холын хараата түсэбэй ёhоор хэгдэнэ. Табан жэлэй туршада заводто ажалай бүтээсэ 36 процентээр, гол фонднуудhaa продукци абалга 49 процентээр дээшэлбэ.

Республика дотороо эгээл түрүүлэн коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүргэhэн Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив үйлэдбэреэ техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ эдэбхи үүсхэл, эршэ зориг гаргажа, амжалта туйлаа. Фабрика мүнөө үеын бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгээр хангагдаhан шэнэ предприяти болгогдоо. Ажалай эмхидхэл hайжаруулагдаа, гэрэлтүүлгын, агаар сэбэрлэхэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Гарай хүшэр ажал ехээр хороогдобо. Эдэ бүгэдэ хадаа продукциин ассортимент олошоруулха, шанарыень hайжаруулха хэрэгтэ hайнаар нүлөөлбэ. Хэрбээ 1965 ондо драп будэй хубинь 11 процент байгаа haa, 1970 ондо 40 процентдэ хүргэгдөө. Фабрикын нэхэн гаргадаг сэмбэ будэй 90 процентhээ үлүүнь союзна эрхим зэргын шанартай.

Цементнигүүд, сэмбэ нэхэгшэд предприятияа шэнэдхэн байгуулха, гол фонднуудыень шэнэлхэ бүхы хүдэлмэри гүрэнэй банкын урьhаламжын, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ фондын аша туhаар хэhэн байна. Тэдэнэй дүй дүршэлые республикын промышленностьда үргэнөөр халан абалсаха шухала.

Үйлэдбэриие үргэлжэдэнь оньhожоруулха, автомат аргаар хангаха гээшэ үйлэдбэриие интенсификацилха талаар олон предприятинуудта ябуулагдажа байгаа алхамай гол шухала зүйлынь болоно.

Табан жэлэй хугасаада Галуута-Нуурай шахтоуправлениин шахтанууд үргэлжэдөө оньhожоруулагдажа байгаа. Газар дороhоо шулуу нүүрhэ малтаха, тэрэнние ашаалжа дээшэнь гаргаха хүдэлмэри оньhон аргаар бүтээгдэдэг болоо.

«Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэгшэдэй, модо болбосоруулагшадай олон мянган хүдэлмэришэдэй коллектив предприятинуудаа үргэлжэдэнь оньhожоруулха зорилго урдаа табяад, тэрэнээ зоримгойгоор шиидхэжэ байна. Табан жэлэй үедэ бүхы леспромхозуудай модые ута зандань томо багсаар шэрэжэ, хэрэглэгшэдтэнь хүргэхэ шэнэ технологи нэбтэрүүлээ. Оньhожоруулагдаhан доодо складуудта хамаг модон тайрагдана, сортолон илгагдана. Табан жэл соо нимэ 6 склад баригдаа, тэндэ автомат шахуу 32 лини хүдэлгэгдэнэ, 5 ба 30 тонно ашаа үргэхэ шадалтай 40 кран тодхогдоhон байна.

Доодо складуудые автомат шахуу линеэр хангаhанай ашаар ажалай бүтээсэ 2 дахин дээшэлээ, хүдэлмэришэдэй ажал үндэhөөрөө хубилгагдаа. Модо отолон унагааха ажал мүн лэ ондоо болобо. Бага комплексно бригаданууд гидроклин хэрэглэжэ, ажалайнгаа бүтээсэ 20 процентээр дээшэлүүлээ. Дээдэ складуудта модо ашаха кранууд хэрэглэгдэдэг болоо.

Бүхы комбинат дээрэ абажа харахада, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ 1965 ондо 574 кубометр байhан haa, 1970 ондо 654,5 кубометртэ хүргэгдэhэн.

Энэ табан жэлэй хугасаада комбинадай модошод үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ ехэ программа бэелүүлхэ ёhотой юм. «Байгал далай шадархи байгаалиин баялигуудые хамгаалха, ашагтай hайнаар хэрэглэхэ талаар нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бодото дээрэнь дүүргэхэ хэмжээн тэрэ программа дотор хараалагдана. 1973 онhоо эхилжэ Байгалда ородог голнуудаар модон урадхуулагдахаяа болихо. Тиигэжэ голнуудай, Байгал далайн уhа сэбэр байлгаха, омоли ба бусад түрэлэй загаhа үсхэбэрилхэ арга хангаха ушартай. Модые ута зандань автотранспортаар шэрэхэдэ, бэлэдхэгдэhэн бүхы модон хаягдангүйгөөр хэрэглэгдэхэ болоно.

Тиихын тула модо болбосоруулгын предприятинуудта жэлдээ 300—350 мянган технологическа зомгооhо бэлдэхэ цехүүд баригдаха байна. Сэлэнгын ЦКК-гай түрүүшын ээлжээнэй энэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдахада, ерэхэ жэлдэ комбинадай хүсэндөө хүргэгдэхэдэ, модоной бүхы үлэгдэл, хаядаhан дууhан хэрэглэгдэхэ юм.

Онохойн комбинадай зомгооhоной плита хэхэ цех жэл соо 35 мянган кубометр плита хэхэ. Эдэ бүгэдын ашаар бэлэдхэгдэдэг модоной нэгэ кубометр бүхэнhөө продукци абалга 16 процентээр дээшэлхэ, модо отололгын гектар бүхэндэ хубаахада продукци абалга 44 процентээр дээшэлхээр багсаагдана. Модо бэлэдхэлэй бага болгогдобошье, комбинадай үйлэдбэриин ашаг үрэ хамта дээрээ 13 процентээр дээшэлхэ ушартай.

***

РЕСПУБЛИКАМНАЙ үйлэдбэриие эрдэм ухаанай үндэhөөр нарижуулан hайжаруулха талаар бага бэшэ дүй дүршэлтэй болоо. Урлан нарижуулгын ба ... гын 47,6 мянган ... бэридэ нэбтэрүүлhэн ... миллион түхэригэй ... жэлэй үедэ хэгдэhэн ... социалис уялгаар ... haa 1.5 миллион ... ехэ юм.

«Үйлэдбэриин арга ... дые ашагтай hайнаар ... ба арадай ажахыда ал... лалта сахиха гүрим ... тухай» КПСС-эй ЦК-... Министрнүүдэй Сове... эй болон ВЛКСМ-эй Ц... hээ хойшо хүдэлмэри... үүсхэл улам дээшэлэ...

Авиационно заводой ... техническэ хүдэлмэ... лэдбэриие нарижуулан ... ха хэрэгтэ өөhэдынгөө ... оруулха гэhэн үүсх... ойн жэлдэ гаргаhан ... гаргаhан тэрэ жэлдэ ... түхэригэй алмалта ... заводойхидой энэ үүс... публикын бусад пред... дэмжэгдэhэн байна ... хэлтэйгээр ажаллаh... ленна предприятину... лективүүдэй үрэ ... үндэрөөр сэгнэгдэ... дой. Буряадай ... управлениин коллекти... лай Улаан Тутай ... «Электромашина» завод... тив «Хүндэлэлэй Тэмд... шагнагдаа. Үйлэдбэри... ран түрүүшүүл ССС... медальнуудта хүртэбэ. ... вагон заhабарилгын за... ночник Борис Захаро... нарин сэмбын фабри... орёогшо Дарья Кас... рова, мяха-консервын ... слесарь Владимир Ива... чин, Буряадай барилг... ниин комплексно бриг... дир Борис Алексееви... кий, Озерно экспеди... геолог Раиса Сергеев... Хандагайн леспромхоз... рист Николай Фили... нов, авиазаводой ... фим Иванович Исае... Ажалай Геройн үндэр ... дэ хүртэбэ.

Буряадай геологой ... бүлэг геологууд — ... начальник Александр ... Филько, Раиса Сергее... ва, геофизигүүд Михай... вич Нефедьев, Борис ... вич Алкалаев, ахал... Иван Николаевич Бабы... ниин начальник Дмитри... вич Ветров Гүрэнэй ...

Республикымнай ажа... га боломжонуудаа эл... рэглэхэ гэhэн тэмсэлы... үрэ үгэбэ.

Гэхэтэй хамта үйлэдб... үрэ дээшэлүүлхэ, урга... ехэ арга боломжонуу... дөөр хэрэглэгдээгүй ...

Олон предприятинууд... рэлгэ муугаар хэрэглэ... тална hомололгын ... га. Зарим предприятину... гаяа барилгын олон ... нуудта, ажалай сагые ... рэглэхэ, ажал ехэтэй ... тэрэ тоодо хамбайгааа...

Предприятинуудай ... партийна, профсоюз... цинууд, ажахын хүт... арга боломжонуудаа ... хэрэглэхын, үйлэдбэри... дээшэлүүлхын тула ... мэри бүтээхэ уялгатай.

***

МАНАЙ ОРОН юhэ... жэлдэ hайн эхи заха... рүүшын жэлэй түсэбы... рэнь үлүүлэн дүүргэбэ. ... КПСС-эй XXIV съезд... бэриин научна талаар... лагдаhан, бодото дээр... hые элирүүлэн харуула...

Буряадаймнай ажа... мышленна үйлэдбэри... 1971 оной зорилгонууд... татайгаар дүүргээ. Ту... раалагдаhанда орходо... үйлэдбэреэ хүгжөөгөө ... тээсэ дээшэлүүлээ. Эн... бан жэлэй түсэбэй ... лото дээрэнь дүүргэхэ ... тата зоригжуулна. СС... байгуулагдаhаар 50 ... рэтэй түрэтэйгөөр ... лис мүрысөө эмхидхэ... на.

Урагшаа дабшахадаа, ... түрүүшын амжалтаар... амархагүй. Улам ураг... жохо, бүри ехэ үрэ ... хыень холодоо орол... Ленинэй захяае манта... бди. Партиин XXIV ... КПСС-эй ЦК-гай ноябр... он) Пленумэй шиид... энэл хэрэгтэ манай ... дуулна!

Юhэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ Улаан-Үдын ТЭЦ-эй энергетигүүд үйлэдбэрилэгдэhэн зайн галай киловатт-час бүхэндэ 5 грамм түлишэ алмаха гэжэ шиидэбэд. Энэнь СССР-эй 50 жэлэй ойн баярай үдэртэ алмагдаhан түлишөөр ажаллаха арга олгохо.

Түлишэ ба зайн галые алмалгада ажалай ветеран, эрхим машинист Николай Фирсов (зураг дээрэ) жэшээ харуулан ажаллана.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

УКРАИНА ДЭЭГҮҮР ТАТАГДАhАН ЭЛЕКТРО-ХҮҮРГЭ

ДОНЕЦК. М. Чурсинай хүтэлбэрилгын бригада дүшэн метр шахуу үндэр түрүүшын тулгануудые талада hүулгаа. Донбассые Баруун Украинатай холбоhон 750 мянган вольт электрын элшэ хүсэ дамжуулха линиин хоёрдохи участогай барилга эндэ эхилээ.

Донецкэ областиин Артёмовск хото шадарhaa баригдажа эхилhэн 1100 километр ута ЛЭП-750 Украиныи газар дайда дээгүүр hэтэ татагдажа, Львовто хүрэхэ байна.

ЭБДЭРЭЛЭЙ БОЛОhОН ГАЗАРЫЕ ЗААДАГ АППАРАТ

МИНСК. Зайн галай элшэ хүсэ хубаарилан дамжуулха электросетьнүүдтэ тохёолдоhон эбдэрэлые монтёрнуудай дары олохо, усадхан зайсуулхадань Белоруссиин ССР-эй Энергетикын ба электрификациин үйлэдбэриин главна управлениин инженернүүдэй зохёоhон тусхай түхеэрэлгэ туhална. Эбдэрэлэй болоhон газар иимэ аппарадай туhаламжаар 150 метртэ хүрэтэр зүбөөр тодорхойлогдохо аргатай. Тиин монтёрнууд эбдэрhэн газарые бэдэрэлгэдэ олон час сагаа хии талаар гээхээ болибо. Гэхэ зуура иимэ түхеэрэлгэ хэрэглэхэдэ, тэндэ хүдэлдэг хүнүүдэй тоос нилээд хороохо юм.

УЛАД ЗОНОЙ АША ТУhАДА

БАКУ. Ленкораньдахи оёдолой шэнэ фабрика түрүүшынгээ продукци гаргаба. Энэнь Азербайджанай нютагай промышленностиин 58-дахи предприяти болоно. Байгша ондо нютагай промышленностиин шэнэ барилгада 6,5 миллион түхэриг гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо хахад миллионоор ехэ мүнгэн hомологдоо. Арhанай-галантерейн фабрика, оро дэбдихэрэй хэрэгсэл, одеяла, скатерть үйлэдбэрилэн гаргаха комбинат, сайраар хэгдэhэн, цинк гүйлгэhэн амhарта бүтээхэ фабрика болон бусад предприятинууд ашаглалгада үгтэхэ.

ВАЗ-ай ГАБШАГАЙ АЖАЛ

ТОЛЬЯТТИ. Волгодохи автомобилиин заводой конвейерhээ мүнөө сүүдхэдээ 850 «Жигули» гарана. Энэнь январь hарынхиhaa 50 машинаар олон юм. Шэнэ үйлэдбэри ашаглалгада оруулhанай үндэhөөр байгша ондо Тольяттиин автомобильшад 320 мянган хүнгэн автомобиль бүтээн гаргаха—энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ 150 мянгаар олон болохо.

Автозаводой мүнөө баригдажа байhан гурбадахи ээлжээнэй предприятида зорюулан, конструкторнууд бүри хүсэтэй шэнэ автомобиль зохёогоо. 75 моринoй хүсэтэй двигательтэй «ВАЗ-2103» часай 150 километртэ ябаха юм.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

КОМБАЙНАЙ ЗАВОДОЙ ФИЛИАЛ

НАЗАРОВО. (Красноярай хизаар). Красноярска комбайнай заводой филиалай hуури hаяхан табигдаба. Тэрэнэй цехүүд соо үргэн абасатай жатка, «Сибиряк» гэжэ комбайнай узелнууд, детальнууд 1974 ондо бүтээн гаргагдажа эхилхэ юм.

Красноярскын комбайнууд тариашадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ, СССР-эй ВДНХ-гай алтан медаляар шагнагдаhхай. Нёдондо «Сибиряк» комбайн Зүүн Сибириин таряа хуряалсаhан, Прибалтикадахи крупата, ороhотобобово ургамалнуудые амжалтатайгаар хадалсаhан байгаа.

МАГНИТКЫН ШЭНЭ ЦЕХ

МАГНИТОГОРСК. Магниткын барилгашад калибровочно заводой металлокордын цехэй hуурида бетон шудхажа эхилбэ. Энэнь орон доторхи иимэ түхэлэй эгээл томо цех болохо юм.

Барилгашад түс цехые бүтээхэдээ, 30 миллион түхэригэй ажал хэхэ байна. Металлокорд гаргаха түрүүшын ээлжээнэй үйлэдбэри хойто жэл ашаглалгада үгтэхэ.

ТҮРҮҮШЫН ТАБАН ЖЭЛНҮҮДЭЙ БААТАРНУУД КАМАЗ-ай БАРИЛГАШАДТА

КАЗАНЬ. Түрүүшын табан жэлнүүдэй баатарнууд Алексей Стаханов, Иван Гудов, Пётр Кривонос, Мария Виноградова болон Александр Бусыгинай эльгээhэн бэшэгые Камска автозаводой барилгашад абаа. Эдэнэр Раис Салаховай хүтэлбэрилдэг хабсаргашадай бригадын үдэр ... даабари үлүүлэн дүүргэ... эдэбхи үүсхэл, мүн В... ребизовай, Михаил Никит... шаф Халитовай, Рафик ... новай, Люция Шамаут... Виктор Филимоновой, ... түрүү коллективүүдэй ... лөө абаhан ажалай договор... тэ hайшаан дэмжээ.

Энэ бэшэг улам эр... ажаллаха хүсэл зориг ... барилгашадта бадаруула... тайгаар зарлагдаhан үй... зүблөөнүүд бүхы участо... ложо, тэндэ хабаадагша... билиин мантан заводой ... болзор түргэдхэхые, шэ... кэ ашаглаhанай, түрүү... хэрэглэhэнэй, ажалай ... арга үйлэдбэридэ нэбтэр... ашаар уялгаяа дүү... раална.

Удаашьгүй энэ барил... орон дотор түйлай хур... гөөр хэгдэжэ эхилхэ: ... шад сүүдхэ бүхэндэ 1,5-... лион түхэригэй хүдэлмэ... хэ юм.

(Т...

МАРСЫЕ ШЭНЖЭЛГЫН ШЭНЭ ШАТА

Академик Александр ***МИХАЙЛОВ***

1971 оной август һарын һүни тэнгэриин урда хаяада ялагар тодо улаан мүшэн харагдаадхидаг бэлэй. Энэмнай Марс гэжэ нэрэтэй юртэмсэ гээшэ. Энэ үедэ тэрэ хадаа манай Газарһаа эгээл дүтэ — 56 миллион километр зайда харагдалаг байгаа. Ойлгогдосо мэдэгдэсэгүй энэ юртэмсэ хүнүүдэй анхарал үнихэнһөө хойшо хандуулдаг, тэдэниие һонирхуулдаг байһан. Арбан долоодохи зуун жэлэй эхин багаар сэсэн ухаата Кеплер Марсые адаглан хаража байхадаа, юртэмсэнүүдэй дабшалтын суута хуули ёһонуудые зохёогоо бэлэй.

Зуугаад жэлэй саада тээ Скиапарелли гэгшэ Италида Марсын карта зураһан гэхэ. Тэрэ карта дээрээ хэдэ хэдэн сэхэ зурлаануудые татаад, тэдэнээ каналнууд гээд нэрлэһэн юм. Тиихэдэл Марс дээрэхи ажабайдал тухай асуудал анха түрүүн гараа һэн. Энэ асуудал мүнөөшье хүрэтэр эсэслэн шиидхэгдээдүй зандаа.

Марсда хоёр аргагүй жаахан спутник бии гэжэ 1877 ондо элирүүлэгдээ һэн. Юртэмсэдөө дүтэшэг спутнигынь голоо тойрон эрьелдэдэг, Марсда орходоо гурба дахин түргөөр юртэмсэеэ тойрон дабшадаг байба. Марс угаа шэнгэн агаартай гэжэ үнинэй мэдээжэ болонхой. Энэ юртэмсэ дээрэхи жэлэй дүрбэн саг Газар дээрэхиһээ дутуугүй эли тодо юм. Сагайнь ингэжэ һэлгэжэ байдаг дээрэһээ юртэмсын нюруугай түхэл шарай баһал хубилдаг байба. Иимэ хубилалта хадаа элдэб ургамалнуудаар бүрхөөгдэһэн нэлэнхы үргэн дайда бии гэһэн һанамжа бодолые батадхаһан шэнги байгаа. Энээниие Пулковада хүдэлдэг астроном, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Гавриил Тихов илангаяа дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээ һэн.

Гэбэшье телескопоор хэгдэдэг ажаглалтанууд Марсын байгаали тушаа гарадаг таагдаагүй таабаринуудай, ойлгогдоогүй зүйлнүүдэй тооё бүрил олошоруулдаг байба. Мүнөө космонавтикын туйлаһан ехэ амжалтануудай ашаар эдэ таабаринуудые тааха, ойлгоглосогүй зүйлнүүдые тайлбарилха али бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулагданхай. Эндэ Советскэ Союз анха түрүүшын зам гаргаһан гүрэн болоно. Марсын хэмэл хоёр совет спутнигуудые, мүн «Марс-2», «Марс-3» гэжэ юртэмсэнүүд хоорондын станцинуудые байгуулга хадаа тон шухалын шухала шатань болоо һэн. Тэдэнэр энэ юртэмсые тойрон ниидэхэдээ, тэрэнэй нюрууда 1500 километр хүрэтэр дүтэлдэг байха юм. Тэдэнэй дамжуулдаг мэдээсэлнүүд Марсын физическэ байгаали тухай манай эрдэм мэдэсые улам баяжуулха байна. Эндэ онсо шухала зүйлынь юуб гэхэдэ, ямаршье ондоо аргаар иимэ мэдээсэлнүүд абтажа шадахагүй байгаа.

Эдэ спутнигуудые байгуулха гээшэ техникын эгээл бэрхэтэй хүндэ зорилго байһан. Энэ зорилгын али зэргэ бусайлдама, орёо бэрхэ байһыень ухаандаашье оруулхын аргагүй. 100 миллион үлүүтэй километр холоһоо юртэмсэнүүд хоорондын ракетэнүүдэй дабшасые командалха, хэрэгтэй болоһон үедэнь тэдэнэй ниидэлгын шэглэл болон скоростиие хубилгаха гээшэ эрдэм, техникын һүрхэй һайн, эрхимэй эрхим туйлалта мүн.

Энээнэй һүүлээр болоһон ушарынь юрэ бусын, этигэшэгүй гайхалтай зүйл юм. «Марс-3» станци дээрэ тодхогдоһон приборнуудай командаар юртэмсэдэ бууха аппарат энэ станциһаа таһаран һалаад, реактивна тормоз хүдэлгэһэнэй һүүлээр Марсын агаарта ниидэн орожо, парашюдай туһаламжаар юртэмсын нюруу дээрэ зөөлэхэнөөр буугаа һэн.

Марс тухай замбуулинай совет станцинуудай дамжуулаад байһан, үшөө дамжуулха мэдээсэлнүүдые тайлбарилхын ба шэнжэлхын тулада нэгэ хэды саг хэрэгтэй болохо байна. Зүгөөр тайлбарилагдаагүй нюусатай энэ юртэмсые олон зуун жэлдэ шэнжэлһэн шэнжэлгэнүүд мүнөө шэнэ, шиидхэхы шатадаа ороо гэжэ батаар хэлэхэдэ болоно. Иимэ саг тухай урдань имагтал уран зохёолшод-фантастнууд бодомжолдог байһан гэхэ.

(АПН).

ЭНЭЭН ТУХАЙ ДУУЛАА ГУТ?

ПОЛИЭТИЛЕН СОО... РАССАДА

Хартаабха, овощ, илангаяа эртын сортын хартаабха, овощ ехээр ургуулан абадаг болохо — иимэ зорилго шэнэ табан жэлэй үедэ тарялашадай үмэнэ КПСС-эй XXIV съезд табиһан байна. Эртын хартаабхын баян ургаса ургуулха талаар оронойманай түрүү ажахынууд һайн дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ дүй дүршэлтэй СССР-эй ВДНХ-гай «Хартаабха ба овощ» гэжэ павильон соо нээгдэһэн тематическа выставкэ танилсуулна. Выставкэдэ хабаадагшадай дунда Хүдөө ажахые оньһожоруулха ба электрын хүсөөр зэбсэгжүүлхэ Латвиин эрдэм-шэнжэлгын институт бии. Эндэ эртын хартаабха ургуулха оньһожоруулагдамал шэнэ технологи зохёогдонхой.

Һуулгахынгаа урда тээ хартаабхын эшэнүүдые полиэтилен мэшээгүүд соо ургуулдаг байба. Эдэ мэшээгүүдэй үргэниинь 32 сантиметр, утань 180 сантиметр болодог. Хүрэнгын хартаабхын «амилхынь» тулада мэшээгүүдтэ нүхэнүүдые соолодог. Иимэ мэшээг соо 30 килограмм хартаабха хэдэг юм. Энэ мэшээгээ тусхайта ёһоор бүтээһэн контейнернүүдэй хүндэлэбшэдэ үлгэдэг байна. Контейнерэй дээгүүр полиэтилен майхан татаад, дулаахан газарта байлгадаг. Үдэртөө эндэ 12—15 градус дулаан, һүниндөө 5 градус дулаан байдаг. Агаарай шиигтэй байлгань 85 процент шахуу болодог. Хүрэнгын хартаабха эшынгээ ургаха бүхы үе соо—30—50 хоногто энэл хэбээрээ байдаг. Мэшээгүүдтэл адли, майхан хадаа агаарай орожо, гаража байхын тула баһал нүхэнүүдтэй байдаг юм.

Һайнаар гэрэлтүүлһэнэй ашаар энэ хартаабхада 1,5—2 сантиметр утатай ногоон хүдэр эшэнүүд бии боложо эхилдэг. Газарта һуулгаха сагай ерэхэдэ эшээ ургашаһан хартаабхаяа контейнертэйнь хээрэ асардаг. Эндэ САЯ-4 гэжэ автомат аргаар хартаабха һуулгадаг машина хүдэлдэг байна.

Шэнэ технологи республика доторнь амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Нёдондо Рижскэ районой гурбан томо ажахынууд—Булдурска үрэ-жэмэсэй, овощной совхоз-техникум, Ошкална ба Марупе колхозууд хартаабхаяа иимэ аргаар ургуулдаг болоо һэн. Ингэжэ эрдэмтэдэй ба конструкторнуудай этигэл найдабари бэелээ бэлэй. Эдэ ажахынууд ажалай гаргашые гурба дахин бага болгоһон, хартаабха һуулгаһан гектар бүриин 68 түхэриг мүнгэ алмаһан юм. «Латвсельхозтехника» гэжэ республикын нэгэдэл энэ түхеэрэлгые бүтээжэ эхилэнхэй.

ТҮМЭР ХУҺАН

Оронойбайгаали тухай хөөрэхэ гээ һаа, хуһые дурдангүй гаралтай бэшэ. Манай орон дотор дүшөөд янзын хуһан ургадаг юм.

Примориин хизаарта иимэ модоной тон һонирхолтой нэгэ янза—түмэр хуһан (Шмидтын хуһан) ургадаг. Газаа талаһаань харахада, манай эндэхи хуһанһаа балай илгардаггүй. Харин хатуу бүхынгөө шанараар түмэр түдэгэһөө энэ модон дутуугүй шахуу. Гадна иимэ хуһан ехэ хүндэ шанартай—уһанда шэнгэдэг.

Уссуриин ой тайгын энэ үнэтэй сэнтэй модо шэнжэлхэ гэжэ Примориин хүдөө ажахын институдай лесотехническэ таһаг дүүргэһэн Алексей Петрунько, Борис Башмаков гэгшэд ороддоо һэн.

Юрэ бусын хуһанай модынь машинануудай ямар-нэгэн хэрэгсэл болгоод туршаһан байна. Гэнжэтэ тракторнуудай катогуудта тэрэ модоор втулка хээд үзэбэ ха. Эдэ машинануудай хоёр һара соо таһалгаряагүй хүдэлхэдэнь иимэ втулканууд яагаашьегүй гэхэ. Иимэрхүү детальнууд Владивостогой порт шадарай ледоколнуудта амжалтатайгаар хэрэглэгдээ һэн.

ХЭДЫ САГ БОЛООБ?

Хайшан гээд «дуугардаг часые» хэрэглэхэб гэжэ хүн бүхэн мэдэхэшэнэрүү байха ёһотой. Хэды саг болоһые мэдэхын тула телефоной трубка абаад, тусхай номероор хонходохо хэрэгтэй. Тиигээд лэ абаһаар тодо һонор харюу дуулаха байхат.

Хэн энэ телефоноор харюусана гэжэ һананабта? Иимэ час, юрэдөө, ямархан хаб?

Ниислэл хотын хүн зониие хангахын тула «дуугардаг час» зохёохо гэһэн даабари хэлхеэ холбооной эрдэм-шэнжэлгын институт 1935 оной намар абаа һэн. Институтдай хүдэлмэрилэгшэд Николай Никитин, Дмитрий Паршин, Алексей Федосеев гэгшэд иимэ час зохёожо оробо гэхэ. 1937 оной апрель һарада СССР-эй Хэлхеэ холбооной арадай комиссариат час зохёоһон тухайнь эдэ нүхэдтэ үнэмшэлгэ барюулаа һэн. Саг үргэлжэ ашаглажа байхын тулада уданшьегүй «дуугардаг» түрүүшын совет час бүтээгдэһэн байгаа. Бүхэсоюзна радиогой диктор Эммануил Тобиаш гэгшэ хэрэгтэй болохо үгэнүүдыень «хэлэжэ» үгөө бэлэй. Нэгэ доро харюусажа байхаар 150 телефоной утаһан энэ часта татагдаа һэн.

Нилээдшье саг үнгэрбэ. Бэшүүлжэ абаһан үгэнүүдыень шэнэлхэ, түхеэрэлгынь һэльбэхэ хаһа хүрэжэ ербэ. 1970 оной эхин багаар москвагайхид «100» гэһэн номер урданайхидаал мэтэ телефоноор эрьюулжэ абаад, танил болоһон эхэнэрэй харюусахые дуулаһан юм.

Мүнөө «дуугардаг часай» арга боломжо нилээд ехэ болоо. Иимэ час нэгэн доро 400 хүнүүдтэ харюусаха аргатай.

СЭБЭР АГААРААР АМИЛХА ГЭЭ ҺАА...

Автомобилиин хэрэггүй газаа хаядаг хоолойһоо хүхэбтэр утааханай бааяжа байхыень хараһан байгаа бэзэт. Энэхэн утаан мүнөө үеын городуудта шиидхэгдэхэ ёһотой түрүүшын ээлжээнэй асуудал болонхой бшуу. Яахадааб? Үй түмэн машинануудай двигательнүүд фабрика, заводуудһаа бага бэшээр городуудай агаар зутараадаг, бузарладаг ха юм. Тоннель, шахта, уурхайнууд соо хаягдаһан газууд илангаяа хоротой байдаг.

Тиимэһээ энэ аюул хадаа электромобиль, мүн ууралаар хүдэлдэг болоод, атомна двигательтэй машинануудые бии болгохо, тиихын тула тэдэнэй проект зохёохо гэһэн эрилтэ табиһан шуу. Теэд эдэ машинанууд — ерээдүйн сагай хэрэг ха юм даа. Харин мүнөөдэртөө, энэ гэһээр лэ яаралтай ёһоор агаараа сэбэрлэхэ, сэбэр байлгаха зэргэтэйбди. Хайшан гэлтэйб? Хэрэглэгдэһэн газуудые каталистическэ аргаар үгы болоторнь шатаахын тула тусхай приборнууд — нейтрализаторнууд энэ асуудалые шиидхэжэ шадаха эгээл бэлэн, найдамтай арга болоно.

Иимэ приборой хоёр гол дутагдалынь тэрэниие ехээр хэрэглэдэг болохо гэхэдэ һая болотор һаалта хэдэг байгаа. Нэгэдэхеэр, двигателиин элдэб янзар хүдэлһэнһөө боложо, хэрэглэгдэһэн газай бүридэл саг үргэлжэ хубилдаг байба. Тиихэлээрээ катализаторынь һэлгэхэ хэрэгтэй болоно. Хоёрдохёор, нейтрализатор эгээл хүшэр хүндэ эрхэ байдалда хүдэлхэ ёһотой—машинатаяа хамта халуун хүйтэниие дабалсаха, һэжэрүүлхэ, харгын тооһо, шабарта хүртэлсэхэ болоно. Теэд тиимэ «тэсэмгэй» химическэ реакторнуудые зохёон байгуулха гээшэ нилээд бэрхэшээлтэй юм.

Эдэ бүгэдые СССР-эй Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствын эрдэм-шэнжэлгын лабораториин хүдэлмэрилэгшэд дабажа гараал даа. Тэдэнэр оронойнгоо автомашинануудта хэрэглэгдэхэ нейтрализаторнуудые зохёон байгуулаа. Эдэ приборнууд ВДНХ-гай «СССР-эй транспорт» гэжэ павильоной «Автомобильна промышленность» гэһэн таһаг соо харуулагдана.

Эдэ приборнуудай хэмжээн ба түхэл шэнжэнь ондо ондоо, элдэб янзын двигательдэ, автомобильда тааранги байдаг. Зүгөөр гол схемэнь адли юм. Двигательһээ гараһан газ онсо өөрэ «противогаз»—сеткэшэнэрүү цилиндр уруу ородог. Энэ цилиндрынь катализатораар хүреэлэгдэнхэй байдаг. Катализатор соогуур гарахадаа, хүсэд хэрэглэгдээгүй газ эсэслэн шатадаг. углеродой двуокись ба уһан боложо һалаад, һүүлээрнь хоолойгоор газаашаа агаарта хаягдадаг юм.

МЕДАЛЬДА ХҮРТЭҺЭН БУУ—„БАРС“

Аюултай, ехэ һэргэг энэ арьяатанай нэрээр агнууриин шэнэ карабин нэрлэгдэнхэй. Патронуудынь буугай сэмгэндэ өөрөө ородог юм. Таба һүрэдэг энэ буугай тобшонь ехэ шанга хүсэтэй, гурбан зуугаад метртэ ябаһан ямаршье хурдан, ямаршье солбон ан арьяатаниие тудаха шадалтай. Барабанда адлирхуу түхэлтэй хараатай гү, али түргөөр абтадаг һууритай аад, хоёр—дүрбэ дахин дүтэ болгодог оптическа хараатай байһаараа тон мэргэн буу гэжэ тоологдодог.

Затворынь урагша хойшонь хүдэлгэхэдэ, хооһон патронуудын патронник сооһоо өөһэдөө хаягдадаг. Тиигэжэ ангуушан түргэ түргөөр буудаха аргатай байха болоно.

Энээнһээ гадна, энэ буу ехэ мэргэн, тобшонь нэгэл газарта дүтэ дүтэхэнэ тудадаг. Буудаха үедэ хүнэй мүр шангаар сохидоггүй.

Буудалгын һайн шанартай, найдамтай, бата бэхи, аюултай бэшэ ба гоё зохид түхэлтэй байһаараа «Барс» гэжэ буу Лейпцигэй яармагай алтан медальда хүртөө юм. Мүнөө энэ буунe СССР-эй ВДНХ-гай «Агнуури ба агнууриин ажахы» гэжэ павильон соо хаража болохот.

Богони мүрнүүд

ШАТАДАГГҮЙ КОМБИНЕЗОН

Иимэ комбинезон үмдөөд, 200 градус температуратай халуун пеэшэн соо хүдэлхэдэ болоно. Болгариин мэргэжэлтэдтэй хамта Грузиин эрдэмтэд иимэ комбинезон зохёоһон байха юм. Тусхай хубсаһанда хабсаргажа оруулагдаһан, комбинезоной нэгэ хубинь болоһон «амилдаг аппарат» хадаа хүдэлмэришэнэй ажаллажа ябахадань һаалта хэдэггүй. Жэшээнь, мартенэй пеэшэн заһабарилхадаа гэрэнэй хэдышье иишэ тиишэ ябахадань хамаагүй юм. Энэ тусхай хубсаһан (скафандр) мүнөө үедэ хэрэглэгдэдэгүүдтэ орходоо һураггүй хүнгэн шэгнүүртэй байһаараа илгардаг. Тэрэ хадаа алюминитагдаһан бүдһөө, пластигуудһаа, хүнгэн металлнуудһаа бүтээгдэнхэй. Энэ хубсаһанай тусхай зөөлэрүүлдэг түхеэрэлгэнь хүдэлмэришэниие усалтаха ябадалһаа найдамтайгаар хамгаалдаг байна.

Шэнэ комбинезон лаборатори соо хэгдэһэн туршалга амжалтатайгаар гараад, ажабайдалда хэрэглэгдэжэ эхилээ.

(ТАСС-ай корр.).

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ ЗАХИЛААР

«Смычка» гэжэ нэрэтэй Плавска машина бүтээлгын завод (Тульска область) ООМ-1 түхэлэй шэнэ сепаратор (һүнэй машина) бүтээжэ эхилэнхэй. Энэ машина час соо нэгэ тонно һү хүйтэрүүлдэг, мүн шорой шохойһоонь сэбэрлэдэг.

Энэ завод ондо ондоо янзын 24 сепаратор бүтээдэг. Жаахан хэмжээнэй, час соо 50 килограмм һү машинададаг сепараторнуудые, мүн час соо 15 тонно һү буйлуулдаг хүсэтэ агрегадуудые бүтээн гаргадаг юм.

(ТАСС-ай корр.).

ҮЗЭГДӨӨГҮЙ ПАЛААХА

Майли-Сайска электро-лампын заводой хүдэлмэришэдэй тосхон бодхоодог мэргэжэлтэд хадаа байрын гэрнүүдэй палааха дэбдихэ ашаг үрэ ехэтэй онол арга зохёобо. Иимэ палааха эндэхи модо болбосоруулдаг завод дээрэ хабсаргагдадаг. Хорёод дүрбэлжэн метр талмайтай палааханууд энэ предприятиһаа барилга дээрэ асарагдажа, юумэ үргэдэг кранаар квартирын таһалга соо дэбдигдэнэ. Байрын нэгэ эл бариха үедэ хэдэн арбаад час алмаха арга энэ шэнэ дүй дүршэл олгоно.

(ТАСС-ай корр).

Ленинград.

МГУ-гай юрэнхы физикын кафедрын ахамад эрдэмтэ Н. В. Степанова, 6-дахи курсын студент Г. Ризниченко гэгшэд шэнэ туршалга хэнэд.

ФОТО-ҺОНИН

Операци хэдэг газар. Оньһото электроэнцелографай дэргэдэ медицинын эрдэмэй кандидат В. Н. Чистяков.

ФОТО-ҺОНИН

«Минск-9» гэжэ холодильник. Багтаамжатайшье, зохидшье, гоёшье бэшэ гү?

ФОТО-ҺОНИН

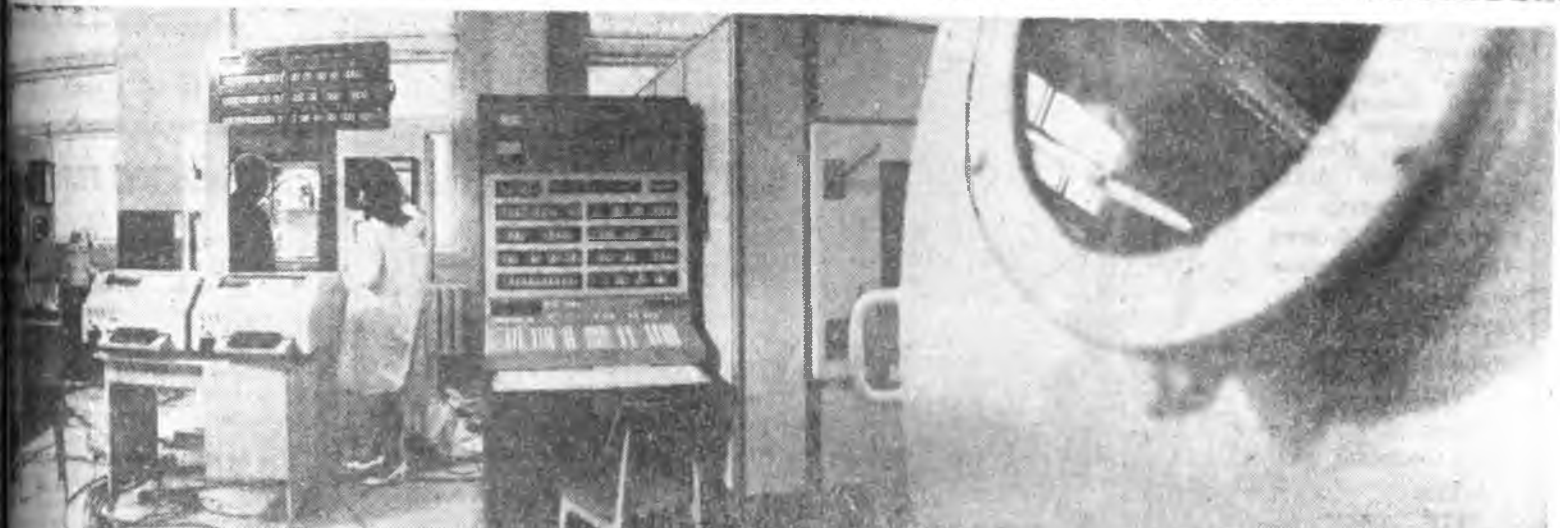
«Украина-201» гэжэ шэнэ радиоприёмник. Дүтэһөөшье, холоһоошье элдэб һонинуудые абадаг.

ФОТО-ҺОНИН

Энгельс городто «ЗИУ-9» гэжэ троллейбус бүтээгдэжэ эхилээ. Гурбан үүдэтэй, ужамшье, һаруул гоёшье.

ТАСС-ай фотохронико.

Москва шадар Обнинск город оршодог. Сагай уларил туршан шэнжэлдэг тэндэхи институдай мэргэжэлтэд автомат оньһотой метеостанци байгуулба. Энэ станци хадаа Советскэ Союзай элдэб районуудай сагай уларил шэнжэлгые улам һайжаруулха зорилготой. Тэрэшэлэн далай, океанууд дээрэ сагай уларил шэнжэлдэг томо онгосонуудта хэрэглэгдэхэ байна.

Агаарай ба газарай хүрьһэнэй температура тухай, агаарай шииг нойтон ба дараса тухай, һалхинай хэды шэнээн хүсэтэйгөөр үлеэһэн, мүн тэрэнэй шэглэл тухай, үүлэнэй доодо захынь хэр холо үндэртэ байһан, мүн газаа хэр холо хүрэтэр харагдасатай байһан тухай, наранай шанга радиаци ба хэды шэнээн шииг нойтоной ороһон тухай мэдээнүүдые оньһон аргаар шэнжэлдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сагай уларил шэнжэлдэг автомат станци энэ институдта туршалга гаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮМЭРЭЙ ХАЯДАҺА СУГЛУУЛХА ХОЁР ҺАРА

Ороной металлургическа зоводуудта түмэрэй хаядаһа суглуулжа тушааха 1972 оной нэгэдэхи хахадай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын зорилгоор Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет, ВЛКСМ-эй обкомой бюро тусхай тогтоол баталан абаа.

Республикын колхоз, совхозууд, предприятинуудай дунда түмэрэй хаядаһа суглуулжа тушааха хоёр һара байгша оной апрелиин нэгэнһээ июниин нэгэн болотор соносхогдобо. Энэ хугасаа соо комсомолшууд, залуушуул, һурагшадай дунда арба арбан хоногой, мүн суббото, амаралтын үдэрнүүдые хэрэглэжэ байгаад, воскреснигүүдые үнгэргэжэ, түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулжа абаха арга бии.

Түмэрэй хаядаһа суглуулха даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн аймгүйсэдкомуудта барюулагдаха 150 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан тогтоогдоо.

Мүн түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулжа хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэлсэһэн һургуулинуудай комсомолшууд болон һурагшадай эмхинүүдтэ барюулагдаха түрүүшын гурбан шан тогтоогдоһон байна.

Колхоз, совхозууд, предприятинуудай комсомолой эхин организацинуудта барюулагдаха хоёр шан тогтоогдоо.

Манай корр.

ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГА

АХА

Орлигой дунда һургуули дүүргэгшэдэй заншалта уулзалга болобо. Тус һургуулине хэдэн зуугаад һурагшад дүүргэжэ гараһан юм. Мүнөө тэдэнэй дунда элдэб янзын мэргэжэлтэй нүхэд бии. Жэшээлхэдэ, аймагта ажалладаг багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ болон комсомолой организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй дунда бии.

— Һургуули дүүргэгшэдэй заншалта уулзалга хадаа ехэ туһатай, һайшаалтай хэрэг мүн, — гэжэ Орлигой дунда һургуулиин партийна эхин организациин секретарь нүхэр Аюшеева уулзалга нээхэдээ хэлэбэ.

Ветврач Буда Даштапович Хаптагаев үгэ абахадаа иигэжэ хэлэбэ:

— Аймагнай имагтал хүдөө ажахын һалбаритай. Арадай ажахын энэ һалбарие хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXIV съезд бидэнэй урда тон ехэ эрилтэ табинхай. Тиимэһээ таанар, залуу нүхэд, һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ хүдөө ажахыда ажаллахаяа түрэл нютагаа ерыт...

Манай һургуули дүүргэһэн олохон нүхэд хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг юм. Тэдэнэй дундаһаа зоотехник, ветврач мэргэжэлтэй В. Л. Манханов, С. С. Дарбанов, Н. Д. Самбялов, А. Д. Пастыков болон бусадые нэрлэмээр.

Багшанарай дунда Д. Х. Цыбденова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагданхай. Багшанар Л. И. Дугарова, Р. Д. Арданова, В. Ж. Мунконов, А. Ш. Аюшеева болон бусад залуу үетэнние хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хододоо анхаралаа табижа ябадаг лэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 10-дахи класс дүүргээд, мүнөө Буряадай хүдөө ажахын институтда һуралсажа ябаһан Таня Замбалова үгэ хэлэжэ, энэ жэлдэ 10-дахи класс дүүргэхэ залуушуулда һайнаар гүрэнэй шалгалта барижа, саашадаа һудалсалаа үргэлжэлүүлхыень хүсэбэ.

Харюугай үгэ хэлэһэн 10-дахи классай һурагша Зоя Хандапова аха нүхэдэйнгөө захяа заабаринуудые заатагүй бэелүүлхэбди гэжэ найдуулба.

В. ГАЛСАНОВ.

Ахын аймаг.

ЗЭДЭ

Зэдын аймагай Бургалтайн дунда һургуули дүүргэһэн, мүнөө республикын нютаг бүхэндэ ажаллажа байһан мэргэжэлтэдэй уулзалга эндэ һаяхан болобо. Эндэ 100 гаран хүн хабаадалсаа.

Тус һургуулида һураһан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда баатарай үхэлоор унаһан нүхэдэйнгөө дурасхаал сугларагшад арбан минутын туршада шэмээгүй зогсожо, ёһолон тэмдэглэбэ. Һүүлээрнь һургуулиин буряад хэлэ ба литературын багша Базар Санжиевич Тоггохоев һургуулиин түүхэ тухай һонирхолтой элидхэл хэһэн байна.

Тиигээд түүхын багша, 30-аад оной һурагша Т. С. Менжиков, КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ, 40-өөд оной һурагша Б. Б. Мункоев гэгшэд Бургалтайнгаа һургуулида һураһан нүхэд тухайгаа хөөрэжэ үгэбэд.

Түрэл һургуулиингаа багшанарта, нютагайнгаа арад зондо һайн һайханиие, ажалдань ехэ амжалта хүсэһэн бэшэг артистнар Д. Дашиев, С. Будажапов, инженер-геолог Д. Гармаев гэгшэд эльгээжэ, ехэтэ баясуулһан байна.

1922 ондо Жамьян Дашиев энэ һургуулиин үндэһэ һуурине табижа, хорёод шахуу һурагшадые һургажа эхилһэн намтартай. Тэрэ гэһэнһээ хойшо олон зуун хүн эндэ һуража гараад, мүнөө оронойнгоо хизаар бүхэндэ ажаллажа байдаг юм.

Жэшээлэн хэлэбэл, артистнар Д. Дашиев, С. Будажапов гэгшэд түрэл һайхан ороноо, түмэн арад зоноо магтан дуулана. Киев хотодо Совет Армиин майор А. Бадмаев алба хэнэ, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Д. Цыдыпов институтда багшална.

Һүүлээрнь һургуулиин уран һайханай бүлгэмэй дууша, хатарша, шүлэгшэ басагад, хүбүүд һонин концерт харуулжа, сугларагшадые баясуулһан байна.

Д-Д. БАДМАЕВ.

ЭДЭНЭРЭЙ ХУБИТА ЕХЭ

Һаяхан Баргажан тосхондо түүхын болон соёлой хүшөөнүүдые хамгаалгын бүлгэмэй гэшүүд конференци үнгэргэбэ.

Баргажанай аймаг дотор байдаг түүхын болон соёлой хүшөөнүүдые хамгаалха дүшэ гаран эмхинүүд бии юм. Энэ бүлгэмдэ 200 гаран гэшүүд хүдэлнэ.

Хизаар ороноо шэнжэлгын, түүхын музей Баргажан тосхондо нээгдэһээр оройдоол жэл тухай боложо байна. Энээхэн ехэ бэшэ саг соо 3 мянга 500 гаран хүн энэ музейдэ орожо, экспонадуудыень һонирхон хараа.

Тиихэдэ Усть-Баргузин тосхоной дунда һургуулиин дэргэдэ хизаар ороноо шэнжэлгын хоёр музей нээгдэһээр найман жэл боложо байна. Үнгэрһэн энэ туршада 17 мянган хүн энэ музейнүүдтэ орожо гараа.

Энэ һургуулиин наймадахи классай һурагша Нина Рейс гэгшэ түүхын, соёлой хүшөөнүүдые хамгаалха, сахиха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг байһанайнгаа түлөө «Минии Эсэгэ орон» гэһэн маршрудаар үнгэргэгдэһэн слёдто хабаадалсаа һэн. Энэ басаган слёт дээрэ элидхэл хээ. Тиигэжэ тэрэнэй элидхэл шэнжэлхы удхатай, баримтануудаар баян байһанайнгаа түлөө эгээл һайн хүдэлмэри гэжэ тоологдоо.

Түүхын, соёлой хүшөөнүүдые хамгаалха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг хүнүүд Баргажан тосхондо олон. Жэшээлхэдэ, эндэхи дунда һургуулиин багша Александр Фёдорович Большаков түрэл тосхонойнгоо түүхэ тухай нилээд олон материал суглуулаа.

Тиихэдэ революционно болон ажалай алдар солын аймагай штабай түрүүлэгшэ Пётр Николаевич Эдинго гэгшэ һургуулинуудай дэргэдэ түүхын кружогуудые олоор эмхидхэлсэнэ.

Н. МАКАРОВ.

Улаан-Үдэ хотын Коммунистическэ гудамжада оршодог «Новинка» гэжэ ательегэй оёдолшод хүн зоной захил һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ ехэ оролдодог. Ательегэй коллектив юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэһэн байна. Табан жэлэй хоёрдохи жэлэй эхинһээ амжалта туйлан ажалладаг оёдолшод, бригаданууд олон.

Манай зурагта тус ательегэй нүхэр Л. Якимовагай хүтэлбэрилдэг эрхим бригадануудай нэгэн харуулагдана. Зүүн гарһаа: һурагша Е. Тумакова, оёдолшод В. Соднопова, А. Сапунова, бригадир Л. Якимова, эсхэгшэ Л. Смирных, оёдолшон О. Балтахинова гэгшэд. **А. МАНТАЕВАЙ фото.**

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АНГИИН ТУЛАЛДААНАЙ ФРОНТ УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

Мүнөө үедэ капиталис дэлхэй дээрэ ангиин тэмсэл эрид ехээр шангадажа байна. Баруун Европын, Холбоото Штадуудай болон капиталис бусад гүрэнүүдэй ажалшад өөһэдынгөө эрхэнүүдые хамгаалхын тула олон хүн зоной хабаадалгатай үргэн ехэ тэмсэл хэжэ байдаг.

США-гай монополинууд ба хүдэлмэришэдэй хоорондо болоһон, тиихэдээ ороной түүхэдэ үзэгдөөгүй, эгээл удаан саг соо хатуу шангаар болоһон тулалдаан һаяшаг дүүрэбэ. Баруун зүгэйнь эрье шадарай 15 мянган докернууд 134 үдэрэй турша соо буһалгаа хээ. Энэ буһалгаанай үедэ 24 портын хүдэлмэри эмхи гуримгүй болоһон байгаа. Томо баяшуулай аша туһа харалсан, правительство хадаа буһалгаа хэһэн хүдэлмэришэдые һөөргэнь ажалдань хүсөөр бусааха гэжэ һэдээ һэн. Зүгөөр засагаархидай, мүн монополинуудай дабхарламал хашалта хээшье һаань, докернууд хатуу дура зоригтой байжа, салин хүлһэеэ дээшэлүүлхэ, бата найдамтайгаар ажаллаха гэһэн эрилтэнүүдээ хангуулжа шадаһан байха юм.

Гэбэшье энэ буһалгаанай удха шанарынь имагтал энэ экономическа эрилтэнүүдээр хизаарлана бэшэ. Ушар хэрэгынь юуб гэхэдэ, энэ буһалгаанай түлэг дундаа дэлгэржэ байха үедэ США-гай правительство болбол экономическа «онсо» хэмжээнүүд гэдэгые хүсэндэнь оруулһан, салин хүлһэ үгэхэеэ болиһон, буһалгаа хэхэ ябадал үнэхөөрөө болюулһан байгаа. Иимэ хүшэр хүндэ эрхэ байдалда тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ, ороной баруун зүгтэхи докернууд хадаа ажалшадай амин шухала эрхэнүүдтэ доботлоһон правительствын политикые үнэхөөрөөл буруушаажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ бшуу.

Атлантикын нүгөө талада — Британиин аралнууд дээрэхи 300 мянга шахуу горнягуудай хэһэн тэмсэл мүншье нэтэрүү шанга байба. Энэ хадаа Хит гэгшын консерваторнуудай правительство арад зоной эли тодоор мэдүүлһэн дура зоригые хараадаа абангүйгөөр Баруун Европын «Ниитэ дэлгүүр» гэдэгтэ Великобританиие хамжуулан нэгэдүүлхэ тухай шиидхэбэриие парламентда баадхаһанайнь һүүлээр Англиин зонхилхы ангиин ба ажалшадай хоорондо болоһон эгээл ехэ түрүүшын тулалдаан мүн болоно. Энээнтэй холбоотой али бүхы хүшэр хүндэ байдалые — эдеэ хоолой болон үдэр бүриин хэрэглэмжын эд бараанай үнэ сэгүй дээшэлһэн, налог татабариин ехэ болоһон, үйлэдбэриин «ашаг олзогүй» зарим һалбаринуудые хоримжолһон ушарые — консерваторнууд ажалша улад зоной хүзүүн дээрэ ашаха гэжэ һэдэһэн байгаа. Гэбэшье бусад ажалшадай отрядуудай дэмжэһэн шахтёрнуудай буһалгаан амжалтатайгаар дүүрэһэн юм. Ториин правительствын баримталдаг арад зондо харша политикада харюугай сохилто үгэхөөр Англиин хүдэлмэришэн анги эрид шиидэнги байна гэжэ энэ буһалгаан гэршэлэн харуулаа бэлэй.

Тэрэшэлэн Италида, ФРГ-дэ, Голландида, Францида, Испанида буһалгаанууд улам үргэдэжэ байна. Ажабайдалайнгаа улам муудаха тума, эд хэрэгсэлэй үнэтэй болохо бүри капиталай оронуудай ажалшад тэмсэлээ улам шангадхадаг байха юм. Мүнөө США-да, Японодо, Канадада болон Баруун Европын оронуудта юһэ миллион хүнүүд ажалгүйдэжэ байхадаа, ангиингаа тэмсэл улам эршэдхэнэ.

И. АБЛАМОВ.
(ТАСС).

ПЕКИНДЭ БОЛОҺОН УУЛЗАЛГАНУУД

Февралиин 21-һээ 25 болотор США-гай [...]зидент Р. Никсон КНР-эй ниислэл хотодо [...] сээнүүдые хэһэн байна. Национальна а[...] байдалай асуудалаар США-гай президенты[...] хай туһалагша Г. Киссинджерэй Пеки[...] дахин ошохо үедэ эдэ хэлсээнүүдэй [...] зүйлынь зохёон табигдаһан байгаа. Эдэ [...] нүүдэй уг удхань тон нюусаар хадагал[...] ёһотой гэжэ үшөө тиихэдэ үгэеэ ойлголсо[...] Тиимэһээ журналистнуудтай уулзахадаа, [...] лэй асуудалаар Сагаан байшангай түл[...] Зиглер ёһын тэдысэ юу хээ дурдаад лэ, [...] нүүдэй гол удха тушаа табигдаһан ал[...] асуудалнуудта харюусахаһаа хулжадаг ба[...]

Уридшалан түсэблэгдөөгүй байһан Р. Н[...] Мао Цзэ-дун хоёрой уулзалгаар айлшалалг[...] рүүшын үдэр эхилһэн байна. «Вашингтон[...] газетын шэнжэлэгшэ Карноу гэгшын хэл[...] ёһоор, Мао Цзэ-дун хадаа США Хитад [...] хоорондо «зайлашагүй эблэрэлгэ» түйла[...] гэжэ юрөөгөө ха. Һүүлээрнь США-гай пре[...] КНР-эй гүрэнэй соведэй премьер Чжоу Эн[...]тай удаан саг соо дүрбэ дахин уулзаһан [...] Энээнтэй нэгэн хамта США-гай гүрэнэй [...]тарь У. Роджерс КНР-эй гадаадын хэрэгүү[...]нистр Цзи Пэн-фэй гэгшэтэй хэлсээнүү[...]

Эдэ хэлсээнүүдэй уг удхань аргагүй [...] нюугдана. Тиибэшье президентые үдэшэ[...]һан Американ корреспондентнүүд мүнөө [...] адли иимэ һанамжатай болоо: дипломат[...] харилсаануудай ёһын тэдыдэ үгышье [...] дипломатическа саг үргэлжын харилсаа[...] байгуулха тухай, журналистнуудай, эрд[...] хоорондохи харилсаануудые һэргээн һайжа[...]ха тухай. мүн худалдаа наймаае зарим тэд[...] гэдхэхэ тухай хоёр тала гол түлэб үгээ[...] соо ха.

«Тайм» журналай тэмдэглэһэнэй ёһоор, [...] сээнүүдэй үедэ гансашье американ-хитад [...] саанууд зүбшэн хэлсэгдээ бэшэ, мүн А[...] байдалшье, уласхоорондын бусад асууда[...]шье зүбшэн хэлсэгдээ. «Американхид Азй[...]ража ошохо ёһотой гэжэ урдань Хитад [...] байгаа һаа, мүнөө энэ районой США т[...] үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ Хитад [...] байна», — гэжэ «Эй-би-си» гэжэ Америк[...]дио-телевизионно томо нэгэдэлэй шэнжэлэг[...] солон тэмдэглэнэ.

Маоис хүтэлбэрилэгшэд национально-сүл[...]гын хүдэлөөнэй аша туһада сэхэ урбалгын [...] ябана гэжэ энээнтэй дашарамдуулан, хари[...]нүүдэй түрүү үзэлтэй хэблэл мүнөө бэшэд[...]ха юм. «Советскэ Союз тушаа хитад толгой[...]дой баримталдаг политикада харша зүйлэй [...] дэмсөөр, мүн революционно болон сүлөөр[...] хүдэлөөе бутарган һалгааха хараа шугам [...] баримталамсаар Хитад тушаа США-гай бэе[...]дэг политика хубилжа эхилээ һэн» гэжэ «[...]нувель» гэжэ долоон хоног бүри гарадаг [...] бэшэнэ. Маоистнууд хэдэ хэдэн асуудалну[...] ООН-до США-тай үгэсэн нэгэдэһэн, Бангл[...] арадай сүлөөрэлгын тэмсэлдэ хамтааран эс[...]сэһэн, Индохитадай арадуудай эб найра[...] болон бэеэ даанхай байдалай түлөө зар[...] бүхэдэлхэйн ассамблейдэ хабаадалсахаяа ар[...] байгаа. Харин Американ агаарай дээрмэ[...] ДРВ-е, Урда Вьетнамые, Лаос болон Камбо[...] хайра гамгүйгөөр бомбодожо байхыень [...] болоходо мэдээшэгүй зан тэмдэг үзүүлхэ юм. [...] бомбодолгонь США-гай президентын Пек[...] аяншалжа байха үедэ илангаяа хэрзэгы мү[...] шэнжэтэй болоо һэн.

С. ЛОСЕ[...]
(ТАСС)

ХИЛЫН СААНАҺАА — ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

ХАРАА БОДОЛНУУД ХҮСЭД ТОДОРХОЙЛОГДОО

Советскэ Союзтай, Польшын Арадай Республикатай ФРГ-гэй хэһэн договорнуудые эсэслэн баталха тухай хуулиин проектнүүдые Баруун Германиин Бундестаг зүбшэн хэлсэжэ дүүргэбэ. Тиин Баруун Германиин правительствын хараалһан болзорой ёһоор, байгша оной май һарада дүүрэхэ зэргэтэй эсэслэн баталалгын шухала шата үнгэрбэ.

Хуулиин проектнүүд һаядаа Бундестагай гадаадын хэрэгүүдэй комиссида, хуули ёһо сахилгын комиссида хаража үзэгдэхэ.

ФРГ-гэй канцлер В. Брандт зүбшэн хэлсэлгын һүүлшын үдэр үгэ хэлэхэдээ, эдэ хоёр договорые эсэслэн баталалга һайшаахыень Бундестагай депутадуудые уряалба. ФРГ газарай талаар ямаршье эрилтэ табинагүй гэжэ Баруун Германиин парламентын бүхы партинууд «хамтаараа баталха ёһотой» гэжэ канцлер тэмдэглээ.

Гэбэшье энэ уряа ХДС/ХСС-эй зүгһөө урдын мэтээр буруушаагдаһан байна. Договорнуудые «һайшаан дэмжэһэнэй хэрэггүй» гэжэ партимнай тоолоно гэжэ ХДС/ХСС-эй удамарша Барцель дахинаа мэдүүлбэ.

Г. ЯРРИНГ ИЗРАИЛЬ ЕРЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Дүтын Зүүн зүг тушаа ООН-ой Генеральна секретариин тусхай түлөөлэгшэ Г. Ярринг Израиль ерэбэ. ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-то абаһан шиидхэбэриие хүсэндэнь хүргэхын тула тэрэ түлөөлэгшэ аяншалжа байна. Февралиин 23-да Иорданиин ниислэл хотодо байхадаа Г. Ярринг энэ шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлхэ шухала гэжэ дахинаа мэдүүлээ һэн. Энэ шиидхэбэриин ёһоор, Израиль эзэмдэһэн араб газар дээрэһээ өөрынгөө сэрэгүүдые сүм гаргаха ёһотой.

Дүтын Зүүн зүгэй түгшүүрилтэ байдалые амгалан ёһоор гуримшуулха гэһэн ямаршье хүсэлэл оролдолгодо урдынхидаал мэтээр эсэргүүсэн, Израилиин зонхилхы тушаалтад булимтаран абаһан араб газар дээрэһээ гараха дурагүй байһанаа ООН-ой Генеральна секретариин түлөөлэгшын эндэ ерэхын урда тээхэнэ мэгдүү яаралтайгаар батадхан гэршэлээ. «Тель-Авив энэ асуудалаар өөрынгөө хараа шугамые хубилгаха һанаатай бэшэ» гэжэ Израилиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Эбан «Гаарец» газетэдэ үгэһэн интервью соогоо мэдүүлһэн байха юм.

Израилиин шэнэ ааша

БЕЙРУТ. (ТАСС). Израилиин сэрэгэйхид Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ шэнэ хорото ааша гаргаба. Израилиин сэрэгүүд энэ ороной урда хубида оршодог хилэ шадарай тосхонуудта доботлоһон байха юм. Ливанай сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ доботолгодо бронетанкова болон ябаган сэрэгэй частьнууд хабаадалсаа, тэдэниие артиллери болон авиаци дэмжэһэн байгаа.

Уридшалан абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Израилиин солдадууд гурбан тосхоной тариашадай гэр байрануудые тэһэлһэн, Ливанай хэдэн олон эрхэтэдые барижа хааһан байна.

Энэ хорото ааша гаргахынь урда тээ Израилиин армиин генеральна штабай начальник Элазар үгэ хэлэхэдээ, Ливанда нюуса далдагүйгөөр заналта хэһэн байгаа.

Анджела тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Холбоото Штадуудтахи политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан бүхы хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлээ улам шангадхахые» Анджела Дэвис түрмэһөө гарамсаарнь Сан-Хоседэ зарлагдаһан түрүүшын пресс-конференци дээрэ уряалһан байна.

Комитедэй нютагай отделениин байрладаг, «һаналаа нэгэдэлгын түбэй» зал соо сугларагшад — эрэлхэг зоригто коммунискын 200 тухай хани нүхэд, тэрэнэй тала баригшад, Анджела Дэвисые сүлөөлхын түлөө национальна нэгэдэмэл комитедэй гэшүүд, корреспондентнүүд Анджелын үгые нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

...Урин зулгы миһэрэл, 16 һарын турша соо түрмэдэ һуужа хүнхигар болошоһон нюур шарай... «Сүлөөдэ гараад байхадаа, ахайнар болон абгайнартаа бүри ехэ туһа хүргэжэ шадаха байһандаа золтойб», — гэжэ Анджела хэлэбэ. США-гай түрүү үзэлтэй үргэн олониитын эрид шанга тэмсэлэй ашаар лэ, гар даалгаар табигдаха аргатай болоһон байнаб гэжэ тэмдэглээ.

«Энэ хадаа бүхы арадай илалта мүн. Энэ хадаа тэмсэлшэдэй хүсэл зоригые мохоожо, политическэ хэрэгээр түрмэдэ һууһан хүнүүдые дура зоргооро удаан саг соо түрмэдэ барижа шадахагүй байһыень гэршэлһэн илалта мүн», —гэжэ Анджела нэмэбэ.

Адвокадууд Дорис Уокер ба Маргарет Бернхэмтэй, февралиин 28-да эхилхэ сүүдлэлгын үедэ гол үмэглэгшэ байха Говард Муртай сугларагшадые нэрьемэ альга ташалган доро танилсуулба.

Ливанай эрилтэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Ливанай газар дайда руу Израилиин сэрэгүүдэй дахин доботолго хэһэнтэй дашарамдуулан, ООН-ой дэргэдэ байдаг Ливанай саг үргэлжын түлөөлэгшэ правительствынгаа даалгабаряар Аюулгүйн Соведэй заседани зарлаха эрилтэ табяа.

Ливанда зүрюу зэрхэг түримхэй ябуулгаяа Израиль үргэлжэлүүлһээр. Энээнһээ уламжалан. Ливанда, Дүтын Зүүн зүгтэхи амгалан тайбан, аюулгүй байдалда һаад тойбо татагдана гэжэ Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ эльгээгдэһэн бэшэг соо хэлэгдэнэ.

ООН-ой шиидхэбэри зүришэн...

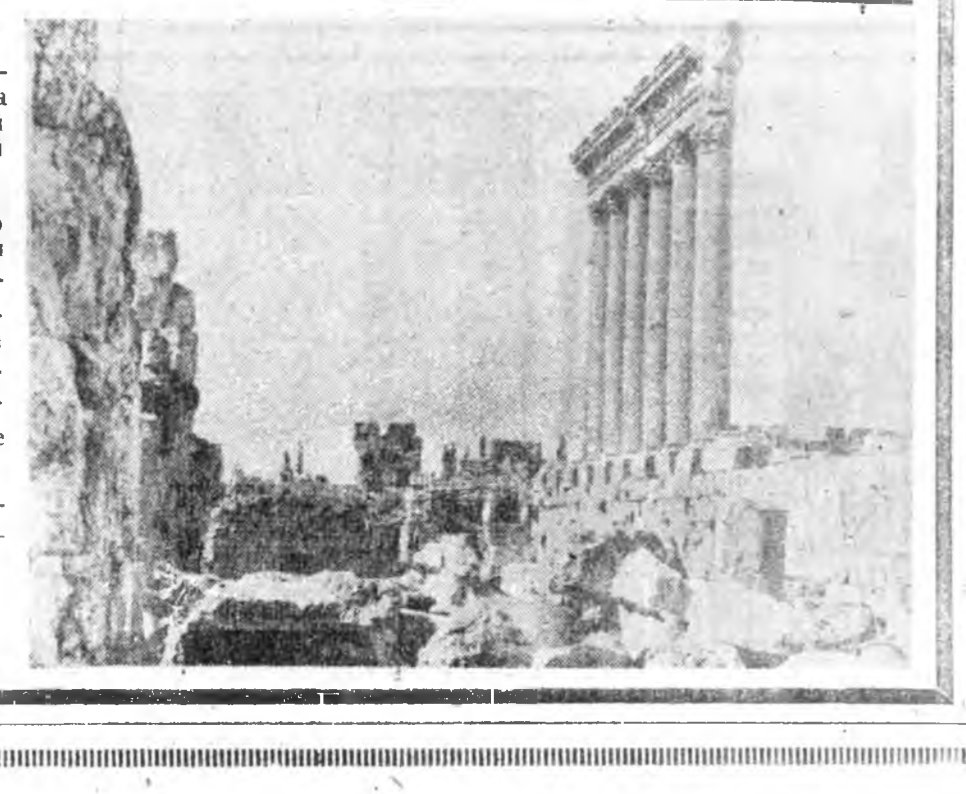
ЛОНДОН. (ТАСС). Родезидэхи расис этэгээдүүдтэй худалдаа наймаанай-экономическа харилсаа холбоо хэхые хориһон ООН-ой шиидхэбэридэ зүришэжэ, Пекин тэдээнтэй худалдаа наймаа үргэнөөр эрхилнэ. Хитадай эдеэ хоол, илангаяа консервэнүүдые Солсбериин, Родезиин бусад городуудай бүхы магазинуудта худалдан абажа болохо гэжэ «Дейли экспресс» газетэ тэмдэглэнэ.

Африкын арадуудай «хани нүхэр», «хамгаалагша» гээшэбди гээд, үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг аппартеидэй засагаархидтай худалдаа наймаа үргэнөөр хэхэ гэдэг Хитадай правительствын политикань бии дагуушалһан ябадал болоно гэжэ газетэ мэдүүлнэ.

Бекаа гэжэ үзэсхэлэн гоё газарта оршодог Ливанай үнинэй городуудай нэгэн Баальбекедэ хоёр мянган жэлэй саада тээ Юпитер ба Бахусай асари томо ордонууд баригдаһан байгаа. Антична культурын эдэ ордонуудай үлэгдэлнүүд мүнөө болотороо хүн зониие гайхуулдаг.

Зураг дээрэ: Юпитерэй ордоной үлэгдэлнүүд.

ЧТК—ТАСС-ай фотохронико.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ГАВАНА. (ТАСС). Элүүрые хамгаалгаар Кубын, ДРВ-гэй хоорондо хани харилсаа байгуулха тухай хэлсээ баталхын тула Кубын элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Херальдо Симон түрүүтэй делегаци Ханой ошохоёо мордобо.

БАМАКО. (ТАСС). Малиин Республикын правительство, Урда Вьетнамай Республикын революционно саг зуурын правительство дипломатическа харилсаа холбоо тогтоохо гэжэ шиидхээ. Малиин гадаадын хэрэгүүдэй, хани харилсаанай министерствын коммюнике дотор энээн тухай мэдээсэгдэнэ.

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин общественные социалис ёһоор шэнэдхэн байгуулха тухай Индира Гандиин правительствын хараалһан программые бэелүүлгэдэ Индиин залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадаха ёһотой гэжэ Залуушуулай бүхэиндиин конгрессэй түрүүлэгшэ Дас Мунши Кальтуттада болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Энэ программа амжалтатайгаар бэелүүлхын тула штадуудай хуули гаргалгын суглаануудай болохоёо байгаа һунгалтнуудта Индиин залуушуул түрүү үзэлтэ партинуудай түлөө дуугаа үгэхэ зэргэтэй гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

ДЕЛИ. (ТАСС). Плендэ ороһон сэрэгшэдээ Инди Пакистан хоёр андалдан абалсажа эхилбэ. Түрүүшын 17 энэдхэг, 27 пакистан солдат ба офицернүүд Швейцариин самолёдоор эдэ оронуудта абаашагдаха юм.

ЛОНДОН. (ТАСС). Түмэр замай транспортаар ябалгын үнэ сэн мартда нэмэхэнь. Түмэр замай транспортын билеэдэй сэн үшөө 26 процентээр нэмэхэнь гэжэ эндэ соносхогдоо.

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландиһаа абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, Арма хотодохи танигдаагүй хүнүүд Ольстерой дотоодын хэрэгүүдэй гүрэнэй министр Дж. Тейлортэ хоро хүргэбэ. Тэрэ хүндөөр шархатаад, больницада оруулагдаа гэжэ полициин мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Тейлор хадаа Ольстерой правительствын эгээн хархис удамаршадай нэгэн, Хойто Ирландиин католик зондо харша хашалта харшалалта хэхэ гэдэг этэгээдүүдэй нэгэн юм.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһанда. «С[...] депутат» гэжэ түрүү [...] «СССР-эй байгуулагдаһаар [...]лэй ойе угтуулан» гэһэн ни[...] шаг доро материалнууд. Т[...] һүүлшын мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. [...] аймагай түрүү малшадай [...] тухай тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «[...] нашан» гэһэн зүжэгөөр В. [...]ковой рецензи. «Гномонһ[...] хүрэтэр» гэжэ В. Кирсанов[...]тья. «Правда Бурятиин» п[...]

Дүрбэдэхи хуудаһанда. у[...]рондын шэнжэлэл. Хилы[...]һаа ерэһэн мэдээсэлнүүд ба [...]гай материалнууд.

СЭ — ЭНХИР ЭКРАН

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУ[...]
18.00 — Һурагшадта з[...]даһан «Горн» гэжэ пр[...] 18.35 — «Симфония Низ[...]жэ концерт. 19.00 — «Эбд[...] холбоон» гэһэн дамжуул[...] — «Эрдэм ба техникэ» [...]ножурнал. 19.30 — «[...]зууд — коммунизмын һ[...] гэһэн дамжуулга. 20.05 — [...]норама. 20.25 — «Бари[...]хитектура» — киножурнал [...] — Залуушуулда зорюу[...] «Факел» гэжэ программа. [...] «Небесный тихоход» гэһэн [...] 23.15 — Һүүлэй һонин.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ[В]

Манай адрес, телефо[ну]

г. УЛАН-УДЭ, ул. [...] 35. Телефоны: редакт[...] 54-54, приёмная — 54-[...], редактора — 68-08, зам. [...]тора — 62-62, ответ. секр[...] — 50-52, зам. ответ. се[...] — 36-76, отделы: парт[...] жизни — 60-91, сельского [...]зяйства — 64-36, 63-86, [...]ганды и агитации — 56-23, [...]мышленности и строител[...] — 61-35, советского стро[...]ства и быта — 69-58, кул[...] и школ — 60-21, писем [...]селькоров — 67-81, инфор[...] — 34-05, общественная [...]ная — 56-62, машинное б[...] 57-63, фотолаборатори[...] 33-61.

Н-02344. Заказ №